

Česká zemědělská univerzita v Praze

Institut vzdělávání a poradenství

Katedra profesního a personálního rozvoje

**Rizika a hrozby využívání digitálních technologií žáky
středních škol**

Bakalářská práce

Autor: **Aneta Vobořilová**

Vedoucí práce: Ing. Lukáš Herout, Ph.D.

2019

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Aneta Vobořilová

Učitelství praktického vyučování

Název práce

Rizika a hrozby využívání digitálních technologií žáky středních škol

Název anglicky

Risks and Threats of Using Digital Technologies by Secondary School Pupils

---

Cíle práce

Cílem bakalářské práce je zmapovat rizika a hrozby související s využíváním digitálních technologií mládeží a na základě výsledků empirické části práce vytvořit soubor pracovních listů a/nebo metodických listů zaměřených na edukaci žáků středních škol v problémové oblasti.

Metodika

Teoretická část práce bude obsahovat literární rešerši mapující současný stav poznání zpracovávané problematiky. V práci budou vysvětleny stěžejní pojmy nutné k pochopení zpracovávané problematiky a to s využitím analyticko-syntetických metod nad dostupnými primárními a sekundárními prameny.

Praktická část bude obsahovat analýzu problematiky na vybraných středních školách. Na základě výsledků empirické části práce budou navrženy a vytvořeny pracovní listy a/nebo metodické listy zaměřené na edukaci žáků středních škol v problémové oblasti. Hlavním výzkumným nástrojem bude dotazník. V souladu s teoretickou částí budou využity zejména analyticko-syntetické a induktivně-deduktivní metody.

Doporučený rozsah práce

Dle pravidel pro psaní bakalářských prací.

Klíčová slova

Vzdělávání; digitální technologie; rizika a hrozby; internet; sociální sítě; dotazník

---

Doporučené zdroje informací

GIBSON, William. Neuromancer. Vyd. 4. Přeložil Josef RAUVOLF. Plzeň: Laser, 2010. ISBN 978-80-7193-318-2.

HINDUJA, Sameer a Justin W. PATCHIN. Bullying beyond the schoolyard: preventing and responding to cyberbullying. Thousand Oaks, California: Corwin Press, 2009. ISBN 978-1-4129-6688-7.

KALAŠ, Ivan. Premeny školy v digitálnom veku. Bratislava: Slovenské pedagogické nakladateľstvo, 2013. ISBN 978-80-10-02409-4.

KRČMÁŘOVÁ, Barbora. Děti a online rizika: sborník studií. Praha: Sdružení Linka bezpečí, 2012. ISBN 978-80-904920-2-8.

POLAKOVIČ, Peter, Rozmarína DUBOVSKÁ a Klára HENNYEYOVÁ. Informačné a komunikačné technológie – prostriedok zvyšovania efektivity edukačného procesu. Praha: Extrasystem Praha, 2016. ISBN 978-80-87570-31-9.

Předběžný termín obhajoby

2018/19 LS – IVP

Vedoucí práce

Ing. Lukáš Herout, Ph.D.

Garantující pracoviště

Katedra celoživotního vzdělávání a podpory studia

Elektronicky schváleno dne 8. 3. 2019

PhDr. Lucie Smékalová, Ph.D. et Ph.D.

Vedoucí katedry

Elektronicky schváleno dne 9. 3. 2019

Ing. Karel Němejc, Ph.D.

Pověřený ředitel

V Praze dne 27. 03. 2019

ČESTNÉ PROHLÁŠENÍ

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma:

Rizika a hrozby využívání digitálních technologií žáky středních škol

vypracovala samostatně a citovala jsem všechny informační zdroje, které jsem v práci použila a které jsem rovněž uvedla na konci práce v seznamu použitých zdrojů.

Jsem si vědoma, že na moji bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, především ustanovení § 35 odst. 3 tohoto zákona, tj. o užití tohoto díla.

Jsem si vědoma, že odevzdáním bakalářské práce souhlasím s jejím zveřejněním dle zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů, a to i bez ohledu na výsledek její obhajoby.

Jsem si vědoma, že moje bakalářská práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitní databázi a bude veřejně přístupná k nahlédnutí.

Svým podpisem rovněž prohlašuji, že elektronická verze práce je totožná s verzí tištěnou a že s údaji uvedenými v práci bylo nakládáno v souvislosti s GDPR.

.....

V ..... dne .....

PODĚKOVÁNÍ

Ráda bych touto cestou poděkovala Ing. Lukáši Heroutovi, Ph.D., za odbornou spolupráci při realizaci této bakalářské práce, za poskytnutou pomoc, metodické vedení a množství tvůrčích připomínek. V neposlední řadě děkuji svým blízkým za morální podporu, které se mi dostávalo po celou dobu studia.

Abstrakt

Bakalářská práce se zabývá problematikou rizik a hrozeb využívání digitálních technologií žáků středních škol. Je rozdělena na dvě části - teoretickou a praktickou. V teoretické části jsou objasněny základní pojmy z oblasti digitálních technologií, sociálních sítí světových i tuzemských. Nejpoužívanější sociální sítě v České republice jsou pak blíže charakterizovány. Dále jsou zde podrobně popsána konkrétní rizika spojená s užíváním sociálních sítí. Teoretická část je uzavřena kapitolou o prevenci rizik a hrozeb v používání digitálních technologií a popisuje i projekty, které se zabývají ochranou před nebezpečnými vlivy při používání internetu a sociálních sítí v České republice. V praktické části je řešen výzkumný problém, který je zaměřen na věkovou skupinu mladých lidí od 16 do 19 let, kdy jsou pomocí anonymního dotazníku dotazováni na to, zdali jsou uživateli sociálních sítí a uvědomují si rizika, která mohou být spjata s uváděním osobním údajů a zdali někteří z nich umisťují své intimní fotografie a videa na internet nebo zdali tak učinil jejich internetový kamarád. Data z průzkumu jsou analyzována a interpretována. Na základě průzkumu byl vytvořen vzdělávací program pro učitele středních škol pro práci se žáky konkrétně v oblasti sextingu, který si klade za cíl seznámit je s jeho riziky a působit preventivně. Práce je doplněna o pracovní listy (rozpracované hodiny) pro pedagogického pracovníka.

Klíčová slova

Vzdělávání, digitální technologie, rizika a hrozby, internet, sociální sítě, dotazník

Abstract

The bachelor thesis deals with the risks and threats of using digital technologies of middle school pupils. It is divided into two parts - theoretical and practical. The theoretical part explains the basic concepts of digital technologies, social networks of world and domestic. The most used social networks in the Czech Republic are then more closely characterized. In addition, the specific risks associated with using social networks are described in detail. The theoretical part is enclosed in a chapter on the prevention of risks and threats in the use of digital technologies and describes projects dealing with protection against dangerous influences on the use of Internet and social networks in the Czech Republic. The practical part deals with a research problem that focuses on the age group of 16 to 19 year olds when using an anonymous questionnaire they are asked whether they are users of social networks and are aware of the risks that may be related to the disclosure of personal data and whether some of them put their intimate photos and videos on the internet or made their internet friend. Survey data is analyzed and interpreted. Based on the survey, a training program was developed for secondary school teachers to work with pupils specifically in the field of sexting, which aims to familiarize them with its risks and to act preventively. The thesis is supplemented by worksheets (hours worked) for the pedagogical staff.

Keywords

Education, Digital Technology, Risks and Threats, Internet, Social Networking, Questionnaire

OBSAH

1	Cíl a metodika.....	11
2	Digitální technologie.....	12
2.1	Charakteristika vybraných typu digitálních technologií	13
3	Sociální sítě.....	14
3.1	Základní rozdělení sociálních sítí.....	14
3.2	Nejužívanější sociální sítě v ČR	16
3.3	České sociální sítě	18
4	Rizika a hrozby využívání sociálních sítí	19
4.1	Održení od reality.....	20
4.2	Závislost	20
4.3	Kyberšikana.....	21
4.4	Kybergrooming	24
4.5	Kyberstalking	25
4.6	Sexting.....	26
4.7	Další nebezpečné jevy.....	29
5	Prevence rizik a hrozeb v používání digitálních technologií.....	31
5.1	Hlavní zásady vyvarování se rizik	31
6	Průzkum žáků gymnázií.....	32
6.1	Cíl průzkumu a předpoklady šetření	32
6.2	Použité metody.....	32
6.3	Stručný popis místa průzkumu a harmonogram průzkumu	33
6.4	Popis výzkumného vzorku	33
6.5	Analýza dat a jejich interpretace	33
7	Aplikační část prevence v sextingu na středních školách.....	40

7.1	Tvorba výukového programu	40
7.1.1	Výběr tématu.....	40
7.1.2	Stanovení konkrétních cílů	41
7.1.3	Cílová skupina a vhodné zařazení programu do výuky	41
7.1.4	Vytvoření osnovy programu	41
7.1.5	Vybrání vhodné výukové metody.....	42
	ZÁVĚR	43
	SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ	44
	SEZNAM TABULEK	47
	SEZNAM GRAFŮ	47
	SEZNAM OBRÁZKŮ.....	47
	SEZNAM PŘÍLOH.....	48
1.	Úvod.....	55
2.	Sexting	56
2.2.	Co je sexting?	56
2.3.	Jaké jsou motivace k sextingu?	56
2.4.	Rizika sextingu.....	57
2.5.	Konkrétní případy sextingu.....	58
2.6.	Právo a sexting	61
2.7.	Kde najít pomoc	62
	Zdroje:.....	63

ÚVOD

Digitální technologie jsou často zmiňovaným pojmem posledních 30 let. Neustále se zdokonalují, rozšiřují a stávají se dostupnějšími. S digitálními technologiemi už dnes úzce souvisí připojení k celosvětové síti Internet. Těžko už dnes bude v České republice nalezeno místo, kde nebude možné se na tuto síť připojit. Roste tedy dostupnost a snižují se ceny za připojení. Počítač už není dnes jen pomůcka k napsání dokumentů apod., ale díky připojení na internet se stal hlavním zájmem jejich uživatelů, kteří v něm nacházejí širokou škálu možností a zábavy. Digitální technologie nejsou jen součástí života dospělé populace, ale také dětí od útlého věku.

Zábava a komunikace mezi lidmi je dnes ve velkém množství uskutečňována pomocí internetu a digitálních technologií. Pryč jsou doby, kdy byla zábava v podobě her realizována z diskety nebo CD. Dá se říci, že s internetem nastala nová doba pro nové normy zábavy, jako jsou on-line hry, poslech rádií, četba on-line knih, článků, stahování videí, filmů a muziky, komunikace s přáteli. Z toho ale pramení i růst internetové kriminality v podobě nelegálního užívání programů, distribuce filmů, hudby, dat, zneužívání dat uživatelů a další nebezpečné jevy jakými jsou např. odtržení od reality, závislost na užívání digitálních technologií a další internetové hrozby. O těchto nebezpečných jevech bude dále pojednáváno.

Tak jak rostla obliba internetu, rostly i nároky na komunikační programy, které uživatelé používali pro svá virtuální setkávání. Objevily se tedy komunikační sítě jako ICQ a Skype, které jsou celosvětově známé. V posledních 15 letech se pak začaly objevovat sociální sítě, které svou nabídku opět rozšířily. Dnes každý zná názvy těchto sítí, jako je Facebook, Twitter, Instagram apod. Tento fenomén oslovuje stále nové uživatele a to hlavně v mladší generaci.

Sociální sítě neposkytují jejich uživatelům pouze zábavu formou her, ale také možnosti komunikace s přáteli, seznámení se s novými lidmi z celého světa, sdílení dat, získávání informací, podporovat komunity s jakýmkoliv názorem nebo výrobkem atd. Bohužel ale mají sociální sítě i své stinné stránky, které by měly být známé každému uživateli, který je používá. Může se jednat o ztrátu soukromí, nedostatek času na cokoli jiného, zneužití osobních údajů, vydírání, obtěžování a v nejhorším scénáři

i zneužívání a sebevraždy. Sociální sítě tedy krom svých pozitiv představují i možnost využívání uživatelů v negativním slova smyslu.

Cílem této bakalářské práce s tématem Rizika a hrozby využívání digitálních technologií žáky středních škol je předložit základní informace o využívaných typech digitálních technologií ve spojení s užíváním především sociálních sítí, upozornit na rizika a hrozby, která jsou s užíváním takových sítí spjata a navrhnout vzdělávací program a pracovní listy pro učitele středních škol v problematice sextingu.

Součástí praktické části práce je dotazníkové šetření, ve kterém se vyjadřují žáci vybraných středních škol z Mělníka a Neratovic ke zpracovávané problematice. Věkový rozsah dotazovaných je 16 až 19 let. Jsou zde stanoveny tři výzkumné předpoklady, které se zabývají zjišťováním celkového procenta uživatelů v této věkové kategorii, dále zjištěním zdali si žáci uvědomují rizika spjata s uváděním osobních údajů a zjištěním zdali se osobně setkali s některým z rizik, které s sebou užívání sociálních sítí přináší.

.

1 Cíl a metodika

Cílem bakalářské práce je zmapovat rizika a hrozby související s využíváním digitálních technologií mládeží a na základě výsledků empirické části práce vytvořit soubor pracovních listů a vzdělávacího programu pro učitele zaměřených na edukaci žáků středních škol v problémové oblasti.

Teoretická část práce obsahuje literární rešerši mapující současný stav poznání zpracovávané problematiky. V práci jsou vysvětleny stěžejní pojmy nutné k pochopení zpracované problematiky, jako jsou pojmy digitální technologie, sociální sítě, kyberšikana, kybergrooming, kyberstalking, sexting a další a to s využitím analyticko-syntetických metod nad dostupnými primárními a sekundárními prameny. Praktická část obsahuje analýzu problematiky rizika a hrozeb v užívání sociálních sítí na Gymnáziu Jana Palacha Mělník a Gymnáziu Františka Palackého v Neratovicích. Na základě výsledků empirické části, které ukázaly, že část žáků je svým chováním ohrožena, jsou navrženy a vytvořeny pracovní listy na téma sexting a vzdělávací program pro učitele na toto téma. Oba dokumenty jsou zaměřeny na edukaci žáků středních škol v problémové oblasti. Hlavním výzkumným nástrojem v empirické části práce je dotazník. V souladu s teoretickou částí jsou využity zejména analyticko-syntetické a induktivně-dekuktivní metody.

2 Digitální technologie

Pro správné pochopení problematiky rizik a hrozeb využívání digitálních technologií bude nutné se nejdříve zaměřit na vymezení základních pojmů, mezi které patří digitální technologie a informační a komunikační technologie (dále jen „ICT“).

Kalaš (2013, s. 14) uvádí, že digitální technologie představují obsáhlý soubor zařízení, nástrojů, prostředí a postupů, které přicházejí z prostředí počítačů a komunikace a které používáme pro podporu učení, komunikace a prezentování vlastní tvorby, tedy na komplexní podporu dětí, žáků a učících se v každém věku.

Tato definice velmi stručně popisuje schéma fungování velkého množství současných zařízení, která umožňují zprostředkovávat digitální obsah. Jedná se o multimediální přístroje, jako jsou stolní počítače, notebooky, tablety, mobilní telefony, LCD televizory, digitální kamery, kopírky, skenery, digitální fotoaparáty, MP3 přehrávače, wifi, bluetooth a spousta dalších.

Informační a komunikační technologie, které jsou známé pod zkratkou ICT (z anglického názvu Information and Communication Technologies), představují souhrn všech informačních technologií, které se používají pro komunikaci a pro práci s informacemi. ICT vzniklo z IT, když mezi sebou začaly komunikovat počítače prostřednictvím celosvětových či uzavřených sítí.

Definice pojmu ICT od autorů Polakoviče, Dubovské a Hennyeyové (2016, s. 9) zní takto: *„Informační a komunikační technologie jsou výpočetní, telekomunikační, přenosová a organizační technika, jejímž účelem je zpracování, ověřování, vyhodnocování, distribuce a posílání potřebných informací v požadované formě a kvalitě.“*

Pojem ICT označuje jak hardwarové prostředky jako např. servery, počítače, komunikační a síťová zařízení, kameru, myš apod., tak i softwarové prostředky, kterými jsou např. operační systém, textové editory, grafické programy, síťové protokoly apod., které slouží ke sběru, přenosu, ukládání, zpracování a distribuci dat.

2.1 Charakteristika vybraných typu digitálních technologií

V této podkapitole budou blíže specifikovány některé výše zmíněné typy digitálních technologií, které jsou v naší společnosti používány. Popsány tedy budou stolní počítače, notebooky, tablety, mobilní telefony a chytré telefony.

Stolní počítače jsou zařízení umístěna trvale na jednom místě a nutností je vždy napájení z elektrické sítě. Skládají se v základním provedení z monitoru, klávesnice a myši. Další komponenty jsou umístěné ve skříni počítače, jde především o zdroj, chladič, procesor, základní deska, paměť, pevný disk, grafická karta, zvuková karta, síťová karta, CD/DVD/Blue-Ray mechaniky, USB apod.

Notebooky (laptopy) na rozdíl od stolních počítačů, nejsou trvale závislé na napájení z elektrické sítě. Jsou vybavena interní baterií, vestavěnou do těla notebooku. Součástí jednoho zařízení je displej, klávesnice a myš je nahrazena touchpadem. Výhodou těchto zařízení je jejich snadná přenositelnost. Kromě klasického notebooku existují i speciální druhy těchto zařízení jako jsou netbooky a ultrabooky.

Tablety jsou dle Butterfielda a Ngongiho (2016, s. 100) malé přenosné počítače s dotykovým displejem, který slouží zpravidla jako jediný ovládací prvek. Na rozdíl od předchozích kategorií, využívají jiné hardwarové komponenty, operační systémy i jiné aplikace, které jsou přizpůsobeny pro tato zařízení.

Mobilní telefony jsou zařízení, která na rozdíl od stacionárních telefonů, nejsou vázána pro uskutečňování hovorů na jednom místě. Od počátku 21. století zaznamenávají rychlý vývoj. Byly do nich postupně integrovány funkce pro přehrávání hudby, pořizování fotografií, natáčení videa, nahrávání zvukových záznamů, kalkulačka, převodník jednotek...

Chytré telefony neboli smartphony, kromě volání a psaní SMS, je lze plnohodnotně využít pro prohlížení internetu podobně jako na počítači, k hraní her, focení, navigaci a mnoho dalšího. Je možné do nich instalovat další aplikace. Liší se od sebe typem operačního systému (iOS, Android, Windows), velikostí paměti a displeje, výbavou a funkcemi.

3 Sociální sítě

V následujícím textu bude definován pojem sociální sítě, které poté budou přehledně rozděleny dle různých pramenů. Nejpoužívanější sociální sítě v České republice, dle průzkumu FOCUS – Centrum pro sociální marketingovou analýzu (2016) budou stručně charakterizovány. Pro ucelení tématu budou v závěru zmíněny české sociální sítě.

Sociální síť (z angličtiny social network) lze obecně popsat jako službu na internetu, která umožňuje registrovaným uživatelům zakládat své profily, komunikovat mezi sebou, sdílet informace, fotografie, videa, zakládat chaty a jiné aktivity. Úplně první sociální síť se objevila roku 1997 pod adresou Sixdegrees.com. Umožňovala vytvoření vlastního profilu a jeho propojení s přáteli. Svou službu ukončila v roce 2001, ale položila základ dnešním sociálním sítím. Dnešní nejznámější sociální sítí je Facebook.

Užívání sociálních sítí a komunikace lidí přes tyto sítě se stala globální záležitostí a dá se říci, že významně ovlivňují vztahy v celé společnosti. Nepochybně nám jejich užívání rozšiřuje obzory, ale až za několik let bude známo, jestli byly pro naši společnost až takovým přínosem.

Společným znakem sociálních sítí je vytváření komunit, díky kterým se uživatelé mohou sdružovat do komunit, které mají společné zájmy, postoje. Dalším společným znakem je možnost vytváření vlastního profilu, který může mít v sobě obsažené informace o bydlišti uživatele, mohou být zveřejněny fotografie, životopis, informace o vzdělání, rodině, stavu. Je třeba mít ale na paměti, že jde o citlivé informace a jejich zveřejnění musí být vždy zváženo. Uživatel se může na sociálních sítích projevat i pomocí statusů k příspěvkům a vlastními příspěvky k diskuzi. Používání statusů a komentářů má pak vliv na jeho viditelnost u přátel či autorů příspěvků. Dalším společným znakem je možnost sdílení vlastních statusů, videí, obrázků, článků. A posledním znakem některých sociálních sítí je existence rizik a hrozeb při jejich užívání jako je kyberšikana, kybergrooming, sexting, kyberstalking apod.

3.1 Základní rozdělení sociálních sítí

Sociální sítě je možné dělit dle toho, čeho lidé pomocí jejich užívání chtějí dosáhnout. Některé sociální sítě se zaměřují na komunikaci mezi uživateli, jiné na sdílení

fotografií, videí apod., jiné jsou orientovány na úzkou skupinu lidí, kteří mají stejné zájmy. V následujícím textu je uvedeno členění sociálních sítí, dle různých autorů.

První rozdělení sociálních sítí od Foremana (2017) představuje zahraniční dělení na deset různých typů používaných sociálních sítí. U každého typu jsou vypsány jeho hlavní představitelé.

1. Sociální sítě – spojení s lidmi (Facebook, Twitter, LinkedIn)
2. Síť sdílení médií – sdílení fotografií, videí a dalších médií (Instagram, Snapchat, YouTube)
3. Diskuzní fóra – sdílení zpráv, myšlenek a nápadů (Reddit, Quora, Digg)
4. Síť služby pro ukládání záložek a obsahu – objevení, ukládání a sdílení nových obsahů (Pinterest, Flipboard)
5. Síť pro kontrolu firem spotřebiteli – vyhledání a kontrola firem (Yelp, Zomato, TripAdvisor)
6. Blogování a publikování – publikování obsahu online (WordPress, Tumblr, Medium)
7. Zájmové sítě – sdílení zájmů a koníčků (Googreads, Houzz, Last.fm)
8. Sociální nákupní sítě – nakupování online (Polyvore, Etsy, Fancy)
9. Sdílená ekonomika – obchodování se zbožím a službami (Airbnb, Uber, Taskrabbit)
10. Anonymní sociální sítě – komunikování anonymně (Whisper, Ask.fm, After School)

Toto rozdělení je velice podrobné, pro porovnání je ještě uvedeno dělení sociálních sítí dle českého autora Huka (2013):

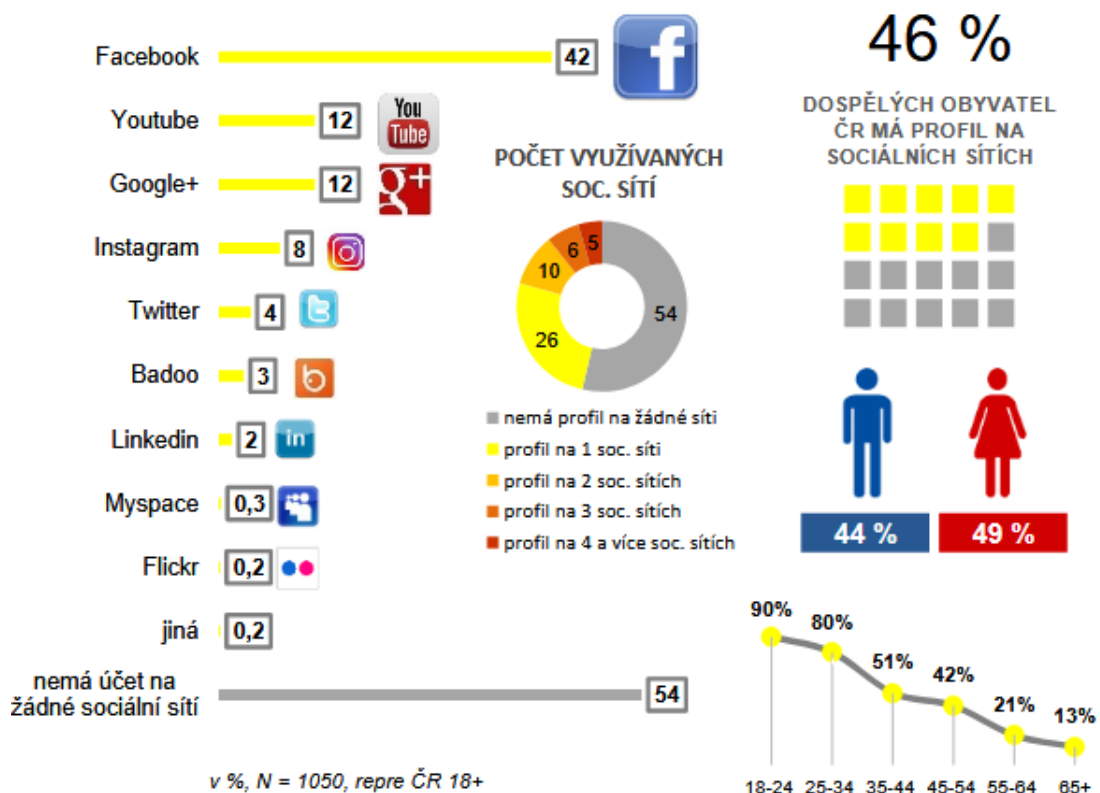
1. Sociální život a sdílení (Facebook, Google+, Twitter, MySpace)
2. Kariéra a firmy (LinkedIn, Behance)
3. Fotografie (Pinterest, Instagram, Flickr, 500px)
4. Video (YouTube, Vimeo, Qwiki, Stream.cz)
5. Hudba (Last.fm, Spoti.fy, Bandzone, Soundcloud, MySpace, Xplaylist)
6. Geolokační sociální sítě (Foursquare, Yelp, Tripadvisor)
7. Filmy (IMDB, CSFD)

Popularita sociálních sítí je velmi proměnlivá veličina, která se vyvíjí v čase, místě a věku uživatele. Nejpopulárnější sociální sítí celosvětově Facebook. Dle Barnharta (2017) má Facebook více než 1,2 miliardy aktivních uživatelů denně.

3.2 Nejužívanější sociální sítě v ČR

Dle Barnharta (2017) je Facebook dominantní platformou v České republice. „42 % dospělých obyvatel ČR je registrováno v této síti. Jeho podíl internetové populace je na úrovni 91 %. Facebook tedy disponuje, jak největším počtem uživatelů, tak i nejvyšší frekvencí návštěv svých uživatelů.“ Tento trend je znázorněn na obrázku č. 1.

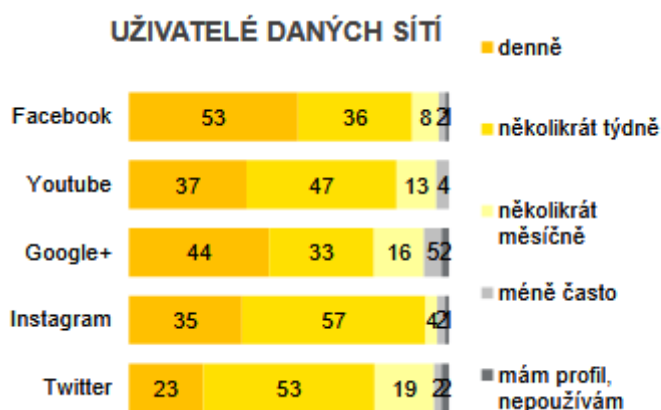

Obrázek 1: Sociální sítě, registrace na profil

Zdroj: FOCUS – Marketing & Social Research (2016)

Z grafu je patrné, že téměř polovina dospělé populace v České republice má svůj profil na některé sociální síti. Čtvrtina populace má profil na jedné sociální síti, desetina na dvou a další desetina je registrována na třech a více sociálních sítích. Absolutně nejvíce uživatelů má s velkým odstupem od ostatních sociálních sítí Facebook (42 %),

následuje Youtube, Google+, Instagram a Twitter. Na sociálních sítích je zaregistrována téměř polovina žen a 44 % mužů. Podíl registrovaných úměrně klesá s věkem. Nejvíce uživatelů je ve věkové kategorii 18-24 let (90 %), nejméně ve věkové kategorii 65+ (13 %). Na obrázku č. 2 bude znázorněna frekvence využívání pěti nejpoužívanějších sociálních sítí v ČR.

Obrázek 2: Sociální sítě, frekvence využívání

Zdroj: FOCUS – Marketing & Social Research (2016)

Z grafu je patrné, že denně navštěvuje sociální síť Facebook 53 % registrovaných uživatelů, YouTube 37 %, Google+ 44 %, Instagram 35 %, Twitter 23 % registrovaných uživatelů.

V následujícím textu budou stručně charakterizovány nejpoužívanější sociální sítě v České republice, dle výše zmíněného výzkumu Focus-agency, tedy Facebook, Youtube, Google+, Instagram a Twitter.

Facebook je sociální síť, která si primárně klade za cíl, zajistit a usnadnit komunikaci mezi lidmi. Na Facebooku je ale možné i sdílet fotografie, videa, svolávat nebo plánovat setkání. Komunikace probíhá mezi lidmi, kteří jsou mezi přáteli uživatele a dle toho jaký má uživatel nastavené soukromí, mohou mít přístup k obsahu, který vkládá.

YouTube je sociální síť, která je určena pro sdílení videosouborů. Jde především o sdílení hudebních videoklipů, filmů, pracovních postupů apod. Pouze uživateli, který je přihlášen umožňuje vkládat a hodnotit videa, uživatel bez přístupu se stává pouze pasivním divákem.

Google+ je sociální síť, která je podobná Facebooku, ale na rozdíl od něj umožňuje daleko lépe třídit kontakty přátel, kde je poté nastaveno, co který okruh přátel bude vidět. Mezi další výhody lze zařadit i to, že samotný google má celou řadu služeb (Google Maps apod.), které lze propojit s Google+. Dle prohlášení vlastníka ale bude k 4/2019 provoz ukončen.

Instagram je sociální síť, která původně sloužila ke sdílení fotografií ve čtvercovém formátu, focených přes iPhone. Dnes je možné sdílet i krátká videa a aplikace už není výhradně zaměřena na produkty Applu.

Twitter je sociální síť, která umožňuje psát krátké příspěvky o 140 znacích, které potom sledují na uživatelově profilu jeho sledující. V České republice patří twitter k méně používaným sociálním sítím.

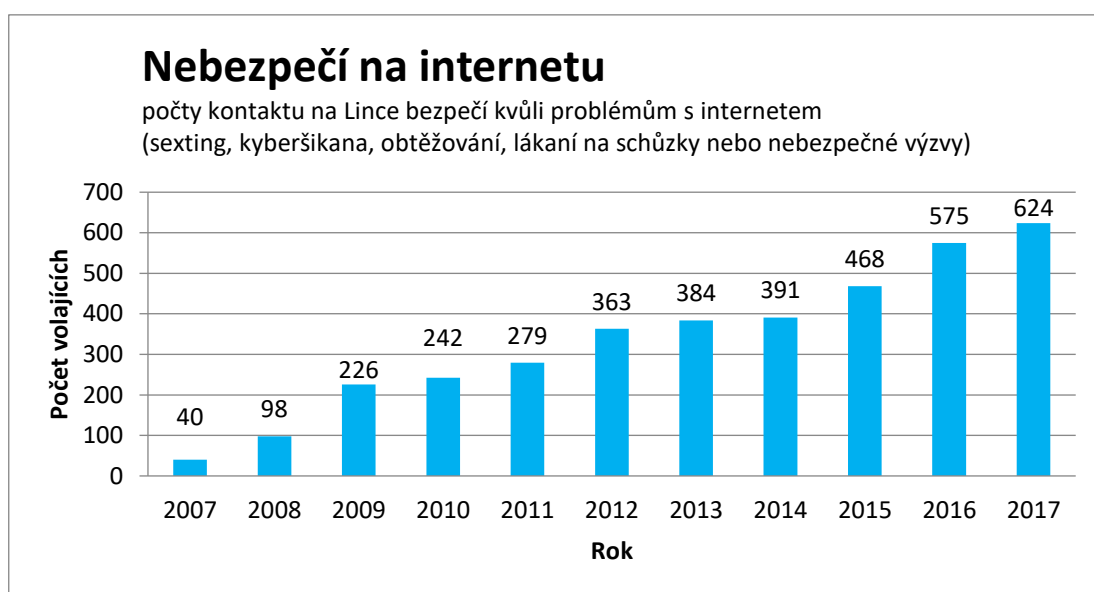
3.3 České sociální sítě

Pro přehlednost a ucelenost tématu sociální sítě, bude uveden stručný přehled Českých sociálních sítí. Je nutné ale říci, že poté, co byl v roce 2008 u nás v češtině spuštěn Facebook jejich obliba rapidně klesla nebo stále klesá.

- Lidé.cz – je sociální síť provozovaná portálem Seznam.cz, nabízející internetovou seznamku a chat.
- Spolužáci.cz – byla sociální síť, která sdružovala a dělila její uživatele, dle absolvování školy (základní, střední apod.) a dovolovala chatovat se svými spolužáky.
- Líbímseti.cz – slouží pro internetové profily lidí, jako internetová seznamka, jako chatovací server.

4 Rizika a hrozby využívání sociálních sítí

Užívání sociálních sítí přináší velké množství výhod pro usnadnění života, ale je důležité se zmínit i o jejich negativních stránkách, které jsou spjaty s jejich užíváním. Sociální sítě v dnešním světě používá většina lidí, které přes ně třeba jen komunikují a přispívají k proměnám společnosti. Stačí se jen rozhlédnout kolem sebe například v čekárně u lékaře, v dopravním prostředku a obrazem nám budou lidé, kteří jen hledí do telefonů a zjišťují, co nového se stalo jejich kamarádům. V grafu č. 1 je uveden počet lidí volajících na Linku bezpečí v souvislosti s problémem využívání internetu.

Graf 1: Nebezpečí na internetu

Zdroj: ČTK (2019)

Z grafu je patrné, že počet volajících na Linku bezpečí v souvislosti s problémem na internetu stále stoupá. Nejstrmější nárůst je zaznamenán mezi roky 2008 a 2009, v té době byl u nás v češtině spuštěn Facebook.

V následujícím textu budou podrobně popsány rizika spočívající ve využívání sociálních sítí, jako je odtržení od reality, závislost na internetu, kyberšikana, kybergrooming, kyberstalking, sexting a další.

4.1 Odtržení od reality

Krčmářová (2012, s. 54) uvádí, že „*hodiny strávené na internetu přináší, ochlazování a uvádání skutečných vztahů na úkor těch virtuálních. Příčinou takového úniku může být neúspěch ve vztazích ve skutečném životě kvůli strachu, nedostatečným komunikačním dovednostem, kvůli hendikepu či např. izolaci.*“

Internetem je jeho uživatelům umožněno být tím, kým chtějí být. Je jen na uživatelích, jakou si vytvoří identitu, jejich profil nemusí mít nic společného se skutečnou realitou. Je to pro ně vlastně příjemné prostředí, právě proto, že se v něm můžou udělat ideálními. Napomáhá jim k tomu to, že sedí za počítačem a nikdo je nevidí. Komunikují s lidmi přes sociální sítě a komunikace postrádá vizuální a tělesný kontakt a mnohdy je vedena na obrovskou vzdálenost.

4.2 Závislost

Obecně lze závislost na internetu definovat jako jeho nadměrné používání, které sebou ovšem jeho uživateli přináší problémy v oblasti sociální, psychologické. Závislost na internetu není závislostí na celý internet jako takový, ale je orientována na konkrétní webové stránky či aplikace.

Krčmářová (2012, s. 55) definuje závislost na internetu jako „*neschopnost představit si život bez internetu, trávení ohromného množství času online.*“ Tím, že člověk tráví ohromné množství času v online prostředí, dostává se absolutně mimo realitu všedního života.

Dnešní doba je ale bohužel živnou půdou pro závislostní chování. Dnes se již nechodí na internet pouze domů ke stolnímu počítači, do knihovny či do kavárny. Možnosti připojení se v poslední době rozšířily o mobilní datové sítě. Dle Jurka (2018) bylo v roce 2017 pokryto 96,5 % území České republiky vysokorychlostním internetem LTE. Z toho vyplývá, že se dnes k internetu uživatelé mohou připojit téměř kdekoliv. Závislost na konkrétních webových stránkách či aplikacích je stejná jako jakákoli jiná závislost, kdy se jedná o nekontrolovatelné nutkání opakovat své chování, aniž by byly brány v potaz dlouhodobé důsledky. V tomto případě se jedná o neustálé kontrolování oblíbených webových stránek a potřebu být stále online.

V dnešní době jsou tak zcela běžné situace, kdy jsou například čekárny u lékaře plné lidí, kteří nedokáží sedět v klidu se založenými rukama a nemít v nich telefon nebo cestující, kteří čekají na autobusové zastávce či jsou už přepravováni za svými cíli.

4.3 Kyberšikana

Pojem kyberšikana je též znám pod pojmem kybernetická šikana, počítačová šikana či cyberbullying. Jde o podobu šikany, která je páchána za pomoci počítačů, telefonů, mobilních telefonů prostřednictvím zaslání zpráv apod. Typickým znakem kyberšikany je osobní znalost útočníka a oběti, ze zaměstnání, ze školy.

Podle anglických autorů Hinduja a Patchina (2009, s. 15) se jedná o úmyslné a opakované ubližování způsobované prostřednictvím používání počítačů, mobilních telefonů a dalších elektronických zařízení.

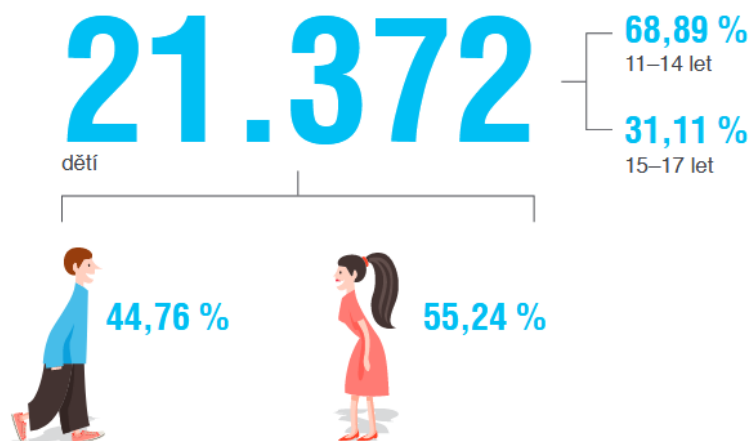
Na stránkách policie.cz. Burýšková (2018) uvádí, že kyberšikana je „šikanování jiné osoby pomocí informačních technologií - internetu, mobilních telefonů, apod. (např. vydírání, ubližování, ztrapňování, obtěžování, ohrožování, zastrasování apod.).

Nejčastější projevy:

- a) *Zasílání urážlivých a zastrasujících zpráv nebo pomluv (e-mail, SMS, chat, ICQ, Skype)*
- b) *Pořizování zvukových záznamů, videí či fotografií, jejich upravování a následné zveřejňování s cílem poškodit vybranou osobu (předem připravený fyzický útok, natáčení učitele apod.)*
- c) *Vytváření internetových stránek, které urážejí, pomlouvají nebo ponižují konkrétní osobu (blogy a jiné www stránky)*
- d) *Zneužívání cizího účtu - krádež identity (e-mailového, diskuzního apod.)*
- e) *Provokování a napadání uživatelů v diskuzních fórech, tapetování (chatovací místnosti apod.)*
- f) *Odhalování cizích tajemství*
- g) *Vydírání pomocí mobilního telefonu nebo internetu*
- h) *Obtěžování a pronásledování voláním, psaním zpráv nebo prozváněním“*

Na obrázcích č. 3, č. 4 a č. 5 jsou uvedeny výsledky výzkumu rizikového chování českých dětí ve věku 11 až 17 let v prostředí internetu, který byl realizován v roce 2012 Univerzitou Palackého v Olomouci, seznam.cz a bezpečnyinternet.cz.

Výzkumný vzorek

Obrázek 3: Výzkumný vzorek výzkumu

Zdroj: Prevence-info.cz (2013)

Z grafu je patrné, že se průzkumu zúčastnilo celkem 21 372 dětí ve věku 11 až 17 let. Chlapci zaujímali 44,76 % a děvčata 55,24 %. Děti byly rozděleny do dvou skupin dle věku a to na děti od 11 do 14 let, kde bylo jejich zastoupení 68,89 % a na děti ve věku od 15 do 17 se zastoupením 31,11 %. Na následujícím obrázku jsou znázorněny formy útoku kyberšikany.

Téma kyberšikana

V rámci výzkumu bylo sledováno
9 následujících forem útoku
spadajících do oblasti kyberšikany.

50,62 %

děti se setkalo s některým
z projevů kyberšikany

verbální útoky
vydírání
obtěžování prozváněním
vyhrožování ztrapňování šířením videa
a zavražďování šířením audia krádež identity
průnik na účet
ztrapňování šířením fotografie

Obrázek 4: Formy útoku

Zdroj: Prevence-info.cz (2013)

Z obrázku je patrné, že děti byly dotazovány, zdali se setkaly s nějakou formou útoku, který spadá do oblasti kyberšikany. Téměř 51 % dotazovaných uvedlo, že se s některou formou útoku setkalo a šlo především o verbální útoky, průnik na účet, obtěžování prozváněním, vyhrožování a zavražďování a krádež identity. Na následujícím obrázku jsou pak podrobněji prezentovány výsledky uváděných forem útoků.

Kybešikana v číslech

Obrázek 5: Formy útoku podrobněji

Zdroj: Prevence-info.cz (2013)

Z obrázku je patrné, že se dotazovaní nejvíce setkávají s verbálními útoky v 33,44 %, poté s průnikem na účet v 32,58 % a obtěžováním prozváněním v 24,08 %. Následuje vyhrožování a zastrašování (17,38 %), ponižování, ztrapňování šířením fotografie (10,85 %), krádež identity (10,09 %), vydírání (7,33 %), ponižování, ztrapňování šířením videa (5,58 %), a ponižování, ztrapňování šířením audia (3,69 %).

4.4 Kybergrooming

Kybergrooming je vysvětlován jako psychická manipulace dítěte dospělou osobou, za pomoci moderních komunikačních technologií. Cílem manipulace kybergroomera je získání důvěry oběti a její vylákaní na schůzku, kde zpravidla dochází k sexuálnímu zneužití. Toto chování se nejčastěji vyskytuje na Facebooku, Twitteru, Badoo, Messengeru, Skypu a různých internetových seznamkách. Obětí se může stát kdokoli, ale především se jedná o dívky ve věku 11-17 let, které trpí nedostatkem sebedůvěry a osaměním. Kybergroomer se vydává za jinou osobu, než ve skutečnosti je. Když se chce seznámit s 12 letou dívkou, tak se vydává za 14 letého chlapce. Nejprve se snaží

vzbudit důvěru a izolovat oběť od okolí, podplácí ji dárky, získává kompromitující materiály, které v případě potřeby použije k vydírání, vzbuzuje emocionální závislost oběti na něm samotným, vyláká ji na osobní schůzku, kde dochází k sexuálnímu obtěžování, v nejhorším případě k zneužití. Důležitým rysem komunikace je trpělivost útočníka, který si s obětí dokáže psát celé měsíce. Jde o zákeřný způsob zneužití dětské důvěřivosti, naivity a touhy po přátelství.

Na stránkách policie.cz Burýšková (2018) uvádí že kybergrooming je „*Nejvíce nebezpečný. Označuje jednání osoby, která se snaží zmanipulovat vyhlédnutou oběť (nejčastěji pomocí chatu, SMS zpráv, ICQ a Skypu) a donutit ji k osobní schůzce. Výsledkem schůzky může být sexuální zneužití oběti, fyzické mučení, nucení k terorismu apod.*“

4.5 Kyberstalking

Pojem kyberstalking je vysvětlován jako pronásledování osoby za pomoci internetu, mobilních telefonů či jiných informačních technologií, v prostředí emailové komunikace nebo komunikace na sociálních sítích. Samotné slovo stalking se překládá jako pronásledování, opakované stupňovité obtěžování, které může mít různou podobu i intenzitu. Útočník, který je označován jako stalker, bývá osoba, která je platonicky zamilovaná do oběti nebo jde o zhrzeného milence, nesnášenlivého kamaráda. Ve výjimečných případech dojde k náhodnému výběru oběti. V České republice lze od roku 2010 kvalifikovat stalking, za určitých podmínek, jako trestný čin.

Na stránkách policie.cz Burýšková (2018) jsou popsány nejčastější projevy stalkingu takto:

- a) *Opakované dlouhodobé pokusy kontaktování oběti (dopisy, e-maily, telefonáty, SMS zprávy, vzkazy na ICQ, zasíláním různých zásilek s dárky apod.)*
- b) *Demonstrování moci a síly stalkera (výhrůžky)*
- c) *Ničení majetku oběti (patří sem i zasílání počítačových virů)*
- d) *Stalker označuje sám sebe za oběť) Snaha poškodit reputaci oběti (stalker rozšiřuje o oběti nepravdivé informace v jejím okolí)“*

4.6 Sexting

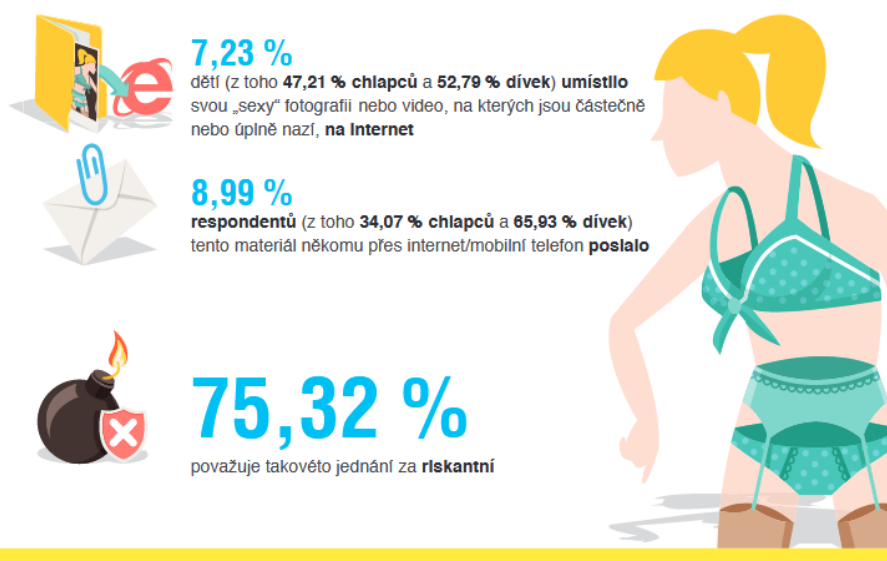
Pojem sexting je složeninou slov „sex“ a „textování“ a jde tedy o elektronické rozesílání zpráv, fotografií nebo videí se sexuálním obsahem za pomoci digitálních technologií. První případy sextingu byly zaznamenány v roce 2005. Sexting je nebezpečný i tím, že podporuje šíření dětské pornografie, která je celosvětově zakázána. Každý případ sextingu je v České republice řešen individuálně. V některých případech je vyhodnocen jako přestupek, v některých jako trestný čin. Jedinou a účinnou obranou sextingu je takový materiál vůbec nepořizovat.

Rizika sextingu jsou přehledně shrnuta na stránkách sexting.cz (2014) „*Sexting představuje velmi rizikové chování, a to hned z několika důvodů:*

1. *Potenciálním útočníkům dáváme k dispozici citlivý materiál, který mohou zneužít proti nám.*
2. *Tento materiál může na internetu kolovat několik let nebo může být použit za několik let od svého vzniku.*
3. *Oběť sextingu může být vystavena tzv. harašení či sexuálním útokům.*
4. *Šířitelé sextingu se mohou stát pachateli přestupku či trestného činu (šíření dětské pornografie, ohrožování výchovy dítěte apod.)“*

V roce 2012 zrealizoval tým Centra prevence rizikové virtuální komunikace Pedagogické fakulty Univerzity Palackého v Olomouci ve spolupráci s firmou seznam.cz rozsáhlý výzkum zaměřený na rizika spojená s využíváním internetu v populaci dětí. Výzkum se též zaměřoval na oblast sextingu. Výzkumný vzorek byl popsán výše u kapitoly kyberšikana a je tedy totožný při výzkumu sextingu. Na obrázku č. 6 jsou znázorněny počty dětí, které již své intimní fotografie umístily na internet.

Téma sexting

Obrázek 6: Počet dětí, které umístily své intimní fotky na internet

Zdroj: Prevence-info.cz (2013)

Z obrázku je patrné, že z celkového počtu dotazovaných dětí (21 372) ve věku 11 – 17 let 7,23 % uvedlo, že umístily svou „sexy“ fotografii nebo video, na kterých jsou částečně nebo zcela nazí, na internet. Z toho bylo 47,21 % chlapců a 52,79 % dívek. Další otázka byla směřována na to, zdali tento materiál někomu přes internet, mobilní telefon poslaly. 8,99 % respondentů uvedlo, že ano. Z toho bylo 34,07 % chlapců a 65,93 % dívek. Tři čtvrtiny dotazovaných považuje toto jednání za riskantní. Na obrázku č. 7 je znázorněno kolik dětí umístilo intimní fotografie svých kamarádů na internet.

Téma sexting

Na otázku: „Umístil někdy tvůj internetový známý/kamarád na internet tvoji **„sexy“** fotografii nebo video, na kterých jsi částečně **svlečený/á** nebo **úplně nahý/á**?“

11,89 %

dotázaných odpovědělo **kladně**

Obrázek 7: Kolik dětí umístilo intimní fotky svých kamarádů na internet

Zdroj: Prevence-info.cz (2013)

Další dotaz k dětem směřoval k tomu, zdali internetový kamarád umístil jejich „sexy“ fotografii nebo video, na kterých je částečně nahý nebo úplně nahý, na internet. Téměř 12 % dotazovaných odpovědělo, že ano. Na obrázku č. 8 jsou znázorněny důvody, proč děti zasílají své intimní fotografie na internet. Z obrázku je patrné, že děti své kompromitující fotografie zasílají především z důvodu zábavy, jako fotku své holce, nebo z důvodu toho, že to byl můj kluk a vydíral mě kvůli tomu, protože ho miluju, protože on mi ji poslal taky atd.

Sexting – důvody zaslání své erotické fotky

„Protože jsem byl nadržený...“
„Jednalo se o kluka, kterého jsem znala i osobně a docela to mezi námi jiskřilo. Řekl si o ní, tak jsem mu ji poslala.“
„Zábava“ „On mi ji poslal/a taky...“
„Protože se za sebe nestydím...“
„Můj kluk chtěl nějakou... ale to už je dávno...“
„Chtěl jsem fotku té druhé osoby...“
„Protože ho miluju a věřím mu na 100 %“
„Tak svojí holce to snad poslat můžu ne?“
„Byl to můj kluk a vydíral mě kvůli tomu...“ „Fotka mý holce“
„No byla to moje holka, jezdila za mnou a ja za ní, tak proč bych jí tu fotku neposlal ?“

Obrázek 8: Proč děti zasílají své erotické fotky?

Zdroj: Prevence-info.cz (2013)

4.7 Další nebezpečné jevy

Mezi další nebezpečné jevy, které lze zařadit do rizikových jsou „hoax“, „flaming“, „phishing“ a „pharming“, které budou následně definovány. Pojem hoax pochází z angličtiny a překládá se jako falešná zpráva, mystifikace, novinářská kachna, podvod, poplašná zpráva, výmysl, žert. Hoax se šíří pomocí emailů, které si uživatelé internetu přeposílají a má za cíl šířit paniku. Mezi klasické hoaxy lze zařadit varování před smyšlenými viry a různými útoky na počítač, popis jiného nereálného nebezpečí, falešné prosby o pomoc, fámy o mobilních telefonech, petice a výzvy, pyramidové hry a různé nabídky na snadné výdělky, řetězové dopisy štěstí nebo žertovné zprávy.

Pojem flaming je na e-bezpeci.cz (2018) definován jako „*termín označující nepřátelské chování uživatelů na Internetu, které obvykle doprovází urážky, nadávky, vyhrožování apod. Flaming je obvykle spojen se sociálním prostředím diskusních fór, webového chatu či IRC, může však být realizován i prostřednictvím e-mailu.*“

Pojem phishing je dle Džubáka a hoax.cz (2019) definován jako „*druh internetového podvodu, kterým se podvodníci snaží z uživatelů internetového bankovníctví vylákat přístupové údaje k účtům a zneužít je pro svoje obohacení.*“

Pojem pharming je dle IT-Slovník.cz team (2018) definován jako „*nástroj internetových pirátů, který jim slouží k odcizení citlivých osobních údajů spojených s bankovním účtem. Princip útoku využívá speciální počítačové programy, které umí napadnout DNS (doménový server), přepsat IP adresu.*“

5 Prevence rizik a hrozeb v používání digitálních technologií

Tato kapitola bude věnována stručnému přehledu organizací v České republice, které se prevencí rizik a hrozeb v používání digitálních technologií zabývají a základním zásadám vyvarování se rizik. Podrobněji bude toto téma popsáno v závěru práce, kde bude také navržen vzdělávací program o hrozbách a rizicích sextingu, který bude sloužit učitelům k práci s žáky na středních školách.

5.1 Hlavní zásady vyvarování se rizik

Pro vyvarování se rizik spojených s užíváním internetu a sociálních sítí je vhodné a žádoucí dodržovat několik důležitých zásad. Tyto zásady jsou čerpány z projektu: bezpecnyinternet.cz (2018):

1. Protože nevíš, kdo sedí za monitorem počítače, tak nikomu nesděluj svoji adresu bydliště a telefonní číslo.
2. Nikdy neposílej někomu své fotografie, natož intimní. Ani kamarádům, protože nikdy si nemůžeš být jistý, že si ji nechá jen pro sebe.
3. Svá přístupová hesla nikdy nikomu nesděluj, ani blízké osobě.
4. Vždy ignoruj hrubé a neslušné narážky.
5. V případě, že si domluvíš s někým schůzku přes internet, vždy o tom řekni někomu dalšímu. Bude ti sloužit jako pojistka v případě, že by se něco stalo.
6. Jestliže objevíš na internetu video, obrázek nebo email, který tě vyvede z míry, okamžitě takovou stránku opusť.
7. Jestliže tě na internetu vyděsí něčí vzkazy, svěř se dospělému.
8. Nikdy neotevírej přílohy, které ti přišly z neznámé adresy.
9. Každou informaci na internetu si ověř i z jiného zdroje, ne vše co se píše, musí být pravdivé.
10. Pokud nemáš chuť se s někým bavit, tak se s ním nebav.

6 Průzkum žáků gymnázií

Průzkum byl proveden na záměrně vybraných gymnáziích v Neratovicích a Mělníku. Dotazovaní byli žáci ve věku 16–19 let. V následujícím textu bude průzkum blíže popsán a interpretovány jeho výsledky.

6.1 Cíl průzkumu a předpoklady šetření

Průzkum byl zaměřen na problematiku v užívání internetových sociálních sítí a jejich vliv na žáky středních škol. Cílem průzkumu bylo zjistit, jak jsou mezi žáky sítě rozšířeny a zdali uvádějí pravdivé údaje o sobě samých a zdali si uvědomují rizika s užíváním spjata. Posledním cílem průzkumu bylo zjistit možný výskyt nebezpečných jevů mezi uživateli sociálních sítí, především umístování svých či kamarádových intimních fotografií nebo videí na internet. Průzkum byl realizován formou dotazníku a všichni dotázaní se vyjadřovali samostatně a anonymně.

PŘEDPOKLADY:

Pro průzkum byly stanoveny následující předpoklady:

P1: Každý žák na vybraných středních školách v Neratovicích a Mělníku je uživatelem některé z uvedených internetových sociálních sítí.

P2: Žáci na vybraných středních školách v Neratovicích a Mělníku, kteří jsou uživateli internetových sociálních sítí, si uvědomují rizika spjata s uváděním osobních údajů.

P3: Žádný z žáků středních škol v Neratovicích a Mělníku se nikdy nesetkal s tím, že by jeho internetový kamarád umístil na internet jejich sexy fotografii nebo video, na kterých je částečně svlečen, nebo úplně nahý.

6.2 Použité metody

Sběr dat průzkumu byl realizován formou kvantitativního dotazníkového šetření. Dotazník byl sestaven z celkem 18 otázek, z nichž některé byly otevřené, polouzavřené a uzavřené. Dotazník byl zaměřen na aktivní uživatele sociálních sítí

a byl zjišťován vztah těchto žáků k sociálním sítím, jejich znalost s uváděním osobních údajů a osobní zkušenost s nebezpečnými jevy na internetových sociálních sítích.

6.3 Stručný popis místa průzkumu a harmonogram průzkumu

Průzkum byl proveden na Gymnáziu Jana Palacha Mělník a Gymnáziu Františka Palackého v Neratovicích. Šlo tedy o školy, na kterých je studium zakončeno maturitní zkouškou. Dotazník byl ve všech případech distribuován v papírové podobě a proveden v hodinách Občanské výuky. Sběr dat probíhal v měsíci prosinci.

6.4 Popis výzkumného vzorku

Průzkum byl proveden na výše zmíněných středních školách v období prosinec 2018. Výzkumu se zúčastnilo 185 žáků ve věku 16-19 let. Návratnost dotazníku byla 92,43 %, tzn., že dotazník vyplnilo 171 žáků. Z toho bylo 101 dívek a 70 chlapců.

6.5 Analýza dat a jejich interpretace

Při interpretaci výsledků dotazníkového šetření bylo postupováno tak, jak byly otázky kladeny. Odpovědi na otázky budou zaznamenány do grafů nebo tabulek a blíže popsány. Výsledky, které jsou uvedeny v procentech, byly vypočítány dvěma způsoby, a to dle toho, zda respondenti volili pouze jednu možnost odpovědi nebo měli možnost zvolit více odpovědí. V prvním případě jsou počty procent vypočítány ze základu, který tvoří součet odpovědí, a tak se součet procent u jednotlivých položek se vždy rovná 100. Ve druhém případě, kdy lze zvolit více odpovědí, vypočítáváme procenta ze základu, který netvoří součet odpovědí, ale je tvořen 171 žáky – uživateli sociálních sítí. Součet procent jednotlivých položek se tedy nerovná 100. Otázky číslo 1. a 2. pouze charakterizovaly výzkumný vzorek respondentů, kdy bylo zjišťováno pohlaví a věk žáků.

Tabulka 1: Pohlaví dotazovaných

POHLAVÍ	POČET
ŽENA	101
MUŽ	70
Σ	171

Z tabulky č. 1 je patrné, že dotazníkového se zúčastnilo 171 žáků ve věku 16 – 19 let, kteří aktivně používají sociální sítě, z toho bylo 101 žen a 70 mužů. Dotazníkové šetření bylo aplikováno na gymnáziích, to může být důvodem, proč ve skutečnosti převažují ženy.

Tabulka 2: Věkové zastoupení dotazovaných

VĚK	POČET	POČET %
16	30	17,54
17	28	16,37
18	66	38,60
19	47	27,49
Σ	171	100

Z tabulky č. 2 je patrné, že dotazníkového šetření se zúčastnilo 30 žáků ve věku 16 let, 28 žáků ve věku 17 let, 66 žáků ve věku 18 let a 47 žáků ve věku 19 let. Věková hranice žáků, je dána tím, že dotazníkové šetření se uskutečnilo na středních školách ve všech ročnících.

3. Jsi uživatelem některé sociální sítě?

Tato otázka je i stanoveným předpokladem, který zněl: P1: Každý žák na vybraných středních školách v Neratovicích a Mělníku je uživatelem některé z uvedených internetových sociálních sítí.

Graf 2: Jsi uživatelem některé sociální sítě?

4. Jaké sociální sítě používáš? (můžete zaškrtnout více odpovědí)

Tato otázka kopíruje výsledky odpovědí celorepublikového výzkumu, který je uveden v teoretické části práce, kdy nejvíce používanou sociální sítí mezi respondenty výzkumu je Facebook, poté s velkým odstupem Youtube, Twitter a další. Dle průzkumu mezi žáky je Facebook nejpoužívanější sociální sítí. Jeho uživateli je více jak 90 % dotazovaných, Youtube používá téměř 50 % žáků a Twitter 23 % žáků.

5. Proč ses stal uživatelem sociálních sítí?(můžete zaškrtnout více odpovědí)

Jako hlavní důvod, proč se žáci přihlašují do sociálních sítí a stávají se jejich uživateli, uvedli v 74 % zábavu a komunikaci s ostatními přihlášenými. To jsou důvody charakteristické pro mladou generaci.

6. Myslíš si, že alespoň jeden z rodičů má podvědomí o sociálních sítích?

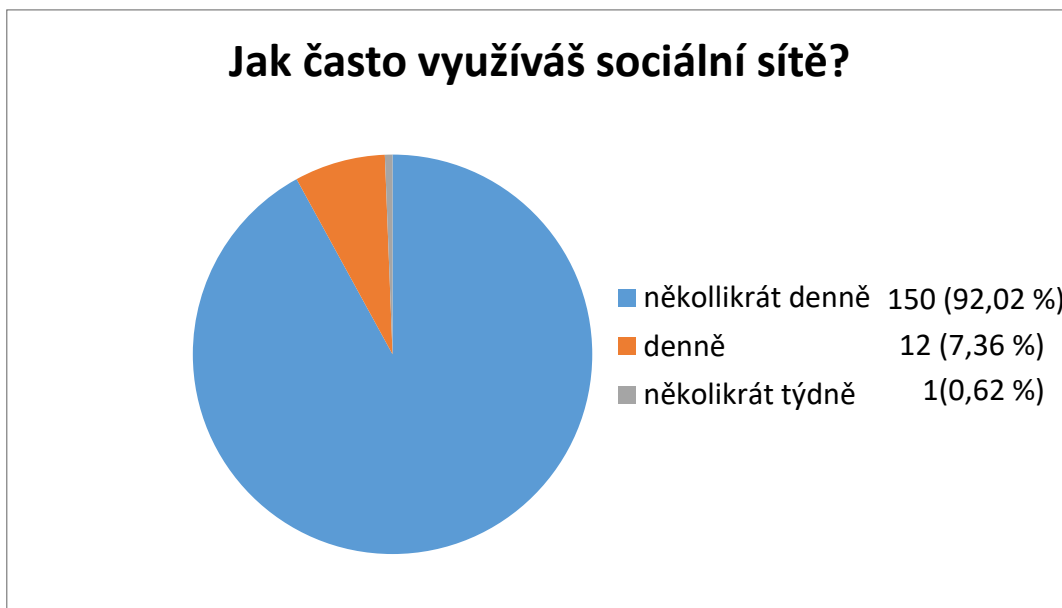
Jak vyplynulo z dotazníku, tak většina žáků odpověděla, že jejich rodiče mají podvědomí o sociálních sítích. Je tomu tak v celých 78 %. Tento výsledek může být důsledkem toho, že rodiče respondentů, jsou poměrně mladí lidé, kterým tyto technologie nejsou cizí.

7. Tvoji rodiče vědí, že jsi uživatelem některé ze sociálních sítí?

Jak vyplynulo z dotazníku, tak většina žáků odpověděla, že jejich rodiče vědí, že jsou uživateli některé sociální sítě. Je tomu tak v 69 %. Tento výsledek může být opět důsledkem toho, že rodiče respondentů, jsou poměrně mladí lidé a mohou oni sami komunikovat v některých případech se svými dětmi přes sociální sítě.

8. Jak často využíváš sociální sítě?

Jak je patrné z grafu č. 4, tak sociální sítě jsou životním fenoménem mladé generace. 92 % žáků středních škol se na sociální sítě připojí několikrát denně a 7 % žáků se připojí denně.

Graf 3: Jak často využíváš sociální sítě?

9. Kde všude sociální sítě používáš? (můžete zaškrtnout více odpovědí)

Jak vyplynulo z výzkumu, tak respondenti nevyužívají sociální sítě pouze doma, ale v podstatě kdykoliv a kdekoliv je to vůbec možné a to nejen o přestávkách ve vyučování, ale o vyučování samotném. Téměř 100 % (99,6 %) dotazovaných uvedlo, že se připojují k sociálním sítím doma, 92 % se připojuje o přestávky ve škole, 33 % se připojuje i ve výuce a 54 % se připojuje u kamaráda.

10 Jaké osobní informace uvádíš na sociálních sítích? Jsou pravdivé? (můžete zaškrtnout více odpovědí)

Téměř 98 % respondentů dotazníku uvádí, že na svých profilech zveřejňují jméno, věk, pohlaví a tyto informace zadávají pravdivě. Fotografie k profilům přikládá celkem 63 % a místo bydliště 51 %, email 39 % žáků, ostatní údaje jako telefon, rodné číslo neuvádí téměř nikdo.

11. Zneužil někdo informace, které jsi na internetu uvedl/a?

Zde uvádí drtivá většina respondentů dotazníku (téměř 85 %), že se jim nestalo, aby někdo zneužil informace, které na internetu uvádějí. Celkem 15,63 % uvádí, že jimi zveřejněné informace byly zneužity druhou osobou.

12. Myslíš si, že uvedení pravdivých osobních informací na sociálních sítích, může ohrozit tvoje bezpečí?

Tato otázka je i stanoveným předpokladem, který zněl: P2: Žáci na vybraných středních školách v Neratovicích a Mělníku, kteří jsou uživateli internetových sociálních sítí, si uvědomují rizika spjata s uváděním osobních údajů. Tento předpoklad nelze jednoznačně potvrdit ani vyvrátit, protože jak vyplynulo z dotazníku, tak více jak polovina dotazovaných (52 %) si nebezpečí uvědomuje, ale velké procento (39 %) si nebezpečí neuvědomuje a 9 % dotazovaných neví.

13. Jakým způsobem nejčastěji trávíš čas na sociálních sítích? (můžete zaškrtnout více odpovědí)

Nejčastějším způsobem trávení času na sociálních sítích se ukázalo komunikování s kamarády u celých 91 % dotazovaných, následovalo sledování mediálních souborů v 75 %, hraní her v 49 % a získávání informací a zajímavostí u 38 % dotazovaných. Ostatní položky byly vyhodnoceny jako zanedbatelné.

14. Pokud ses seznámil/a s cizí osobou přes sociální sítě, co následovalo? (můžete zaškrtnout více odpovědí)

Výsledky ukázaly, že někteří žáci se s cizí osobou osobně setkají, což pro mě bylo překvapením. Většina žáků se ale klonila k odpovědi, že po jejich seznámení nic nenásledovalo.

15. Chtěl/a bys něco na sociálních sítích zlepšit?

Většina dotazovaných respondentů (celkem téměř 92 %) odpověděla, že by na stávajících sociálních sítích nic nezlepšovala a malé procento (přes 8 %) žáků neví.

Otázka číslo 16 měla potvrdit nebo vyvrátit můj poslední předpoklad P3: Žádný z žáků středních škol v Neratovicích a Mělníku se nikdy nesetkal s tím, že by jeho internetový kamarád umístil na internet jejich sexy fotografii nebo video, na kterých je částečně svlečen, nebo úplně nahý. Tento předpoklad, který vycházel z průzkumu, který byl popsán v teoretické části, můžeme jednoznačně vyloučit, protože jak je patrné z výsledků průzkumu, tak více jak 18 % respondentů potvrdilo, že jejich internetový kamarád umístil jejich erotické fotky na internet.

16. Umístil někdy tvůj internetový kamarád na internet tvoji sexy fotografii nebo video, na kterých jsi částečně svlečená(ý), nebo úplně nahý(ý)?

Mezi respondenty dotazníku je z více jak 18 % zastoupena odpověď, že kamarád zveřejnil žákův intimní materiál na internet. Tato informace je celkem znepokojivá. 76 % uvedlo, že tomu tak nikdy nebylo a 5 % žáků neví.

17. Umístil(a) jsi někdy na internet svoji sexy fotografii nebo video, na kterých jsi částečně svlečená(ý) nebo úplně nahý(ý)?

Jak je patrné z výsledků průzkumu, tak celých 9 % respondentů potvrdilo, že umístilo na internet své intimní fotografie nebo videa, 85 % dotazovaných uvedlo, že nikoli a 5 % neví.

18. Považuješ sdílení svých nahých fotografií nebo videí za riskantní?

Z grafu je patrné, že téměř 80 % dotazovaných považuje umístování svých intimních fotografií nebo videí za riskantní. Za neriskantní toto chování považuje více jak 10 % a necelých 10 % neví.

Jak v teoretické části, tak průzkumné části bylo potvrzeno, že existuje určité procento dotázaných žáků středních škol, kteří umísťují své intimní fotografie nebo videa na internet. Mnozí z nich si jistě do důsledku neuvědomují rizika s tím spjata. Toto chování, kdy žáci nemají zábrany vystavit veřejně svou nahotu, může ovšem v konečné fázi vést k mnohem závažnějším hrozbám v podobě sextingu. Následující kapitola bude proto zaměřena na prevenci sextingu na střední škole.

7 Aplikační část prevence v sextingu na středních školách

Tato aplikační část bude zaměřena na tvorbu vzdělávacích programů pro učitele středních škol na téma sexting. V úvodu bude popsána samotná tvorba takových materiálů a výstupem této části bude vzdělávací program pro učitele středních škol a pracovní listy pro pedagoga. Tyto výukové materiály budou přílohou bakalářské práce.

7.1 Tvorba výukového programu

Při tvorbě výukového programu pro pedagogy středních škol na téma sexting je nutné postupovat dle jasných pravidel posloupnosti. Pro mou práci byl zvolen následující logický postup:

1. Výběr tématu
2. Stanovení konkrétních cílů
3. Cílová skupina a vhodné zařazení programu do výuky
4. Vytvoření osnovy a příběhu programu
5. Vybrání vhodné výukové metody

7.1.1 Výběr tématu

Téma výukového programu bylo vybráno na základě teoretické i praktické části bakalářské práce. V teoretické části v kapitole Rizika a hrozby užívání sociálních sítí, podkapitole sexting, byly prezentovány výsledky výzkumu Centra prevence rizikové virtuální komunikace Pedagogické fakulty Univerzity Palackého v Olomouci ve spolupráci s firmou seznam.cz, který se týkal dětí od 11 – 17 let a byl proveden v roce 2012. Tento výzkum jasně ukazuje, že přibližně desetina z dotazovaných respondentů má zkušenosti s umístováním svých intimních materiálů na internet a necelých 12 % uvedlo, že umístili intimní materiály svých kamarádů na internet. Praktická část bakalářské práce byla tvořena dotazníkovým šetřením, kde byli žáci dotazováni mj. na stejné otázky žáků gymnázií ve věku 16 – 19 let. Výsledkem bylo, že 9 % středoškoláků umístilo své intimní fotografie nebo videa na internet a více jak 18 % uvedlo, že umístili intimní materiály svých kamarádů na internet. To, že mladí lidé umístují své a kamarádovy intimní fotografie nebo videa veřejně na internet, považují za alarmující a nebezpečné. Také se domnívám, že takové chování může vyústit

v závažnější riziko a to za to právě považují sexting. Sexting se tedy stal tématem, který bude dále rozpracován do vzdělávacího programu pro učitele středních škol a do příprav na hodinu.

7.1.2 Stanovení konkrétních cílů

Na dosažení cílů jakékoli látky pracuje učitel v součinnosti se žáky ve výchovně vzdělávacím procesu ve škole. Při tvorbě pracovních listů, resp. rozpracování hodin pro učitele se budu zaměřovat především na cíle kognitivní, kdy bude kladen důraz na osvojení si nových znalostí o sextingu a na cíle postojové, kde bude snaha o to, aby si žáci vytvořili negativní postoj k sextingu a uvědomovali si jeho rizika a znali i jeho důsledky. Konkrétním cílem v pracovních listech bude to, aby si žáci uměli sami odpovědět na tyto otázky:

- Co je to sexting?
- Co je motivací k provádění sextingu?
- Jaká jsou rizika sextingu?
- Kde je možné hledat pomoc?

7.1.3 Cílová skupina a vhodné zařazení programu do výuky

Cílovou skupinu programu budou tvořit žáci prvního ročníku střední školy. Dle platného RVP (Rámcově vzdělávacího programu), mají v osnovách předmětu Základy společenských věd témata, která úzce souvisí s problematikou sextingu, jsou to kapitoly Základy psychologie, jako konkrétní témata lze uvést Psychické jevy, procesy, stavy a vlastnosti, Vývoj a formování osobnosti v jednotlivých etapách, Psychologie v každodenním životě, Rozhodování o životních otázkách apod. a kapitola Základy sociologie, kdy lze uvést následující témata Význam a začlenění jedince do sociálních vazeb, Jedinec ve skupině, Sociální deviace a problémy apod.

7.1.4 Vytvoření osnovy programu

Každá vyučovací hodina musí být poskládána dle zavedených doporučení tak, aby byla co nejefektivnější. V pracovních listech pro učitele jsem se snažila tuto strukturu dodržet. Osnovu, resp. vyučovací hodinu můžeme tedy rozdělit na část:

- Motivační – učitel se snaží namotivovat žáky k probíranému tématu, např. příkladem z praxe či života, krátkým videem, vlastní zkušeností...
- Expoziční – učitel seznamuje žáky s probíranou látkou
- Fixační – učitel se snaží pomocí opakování zafixovat nabyté vědomosti do hlubšího povědomí žáků, opět může použít krátké video nebo vše shrnou prezentací...
- Diagnostickou – učitel si ověřuje, jak žáci předanou vědomost pochopili
- Aplikační – žáci využívají nabyté vědomosti v konkrétních aplikacích, hrách...

7.1.5 Vybrání vhodné výukové metody

Výběr vzdělávací metody je velice důležitý z hlediska správného pochopení a zafixování látky studenty. Vzdělávací metoda musí být pro konkrétní téma pro studenta zajímavá. V pracovních listech byla snaha zařadit metody, které nejsou z mého pohledu pasivní, ale aktivní. Jedná se v nich o častou komunikaci se studenty, názornost a vlastní aktivitu žáků.

Tato kapitola stručně představila tvorbu výukových materiálů pro učitele středních škol a tvorbu pracovních listů na téma sexting. Oba tyto dokumenty jsou přílohou bakalářské práce.

ZÁVĚR

Bakalářská práce popsala, co jsou internetové sociální sítě, jejich popularitu ve společnosti a využití. Nejpopulárnější sociální sítě byly popsány podrobněji a zmíněny jejich funkce. Dále bylo upozorněno na možnost výskytu rizik a hrozeb, které jsou spojené s užíváním sociálních sítí a jak se jim případně vyvarovat. Samotný závěr teoretické části podává informace o organizacích, které se zabývají prevencí, bezpečností a řešením již vzniklých problémů.

Bylo by chybou si myslet, že nebezpečnými jevy mohou být postiženy jen některé skupiny obyvatelstva. Možné nebezpečí číhá na každého, kdo usedá za počítač nebo používá jinou digitální technologii připojenou k internetu. Nezáleží tedy na věku, pohlaví, postavení ve společnosti, vědomosti. Je ale pravdou, že dospělí lidé, kteří mají své zkušenosti, nejsou tak snadno ovlivnitelní jako právě děti nebo mládež, kterým nechybí odvaha a touží poznávat nové věci. A právě proto by měla být naše pozornost věnována právě jim. Začít by se mělo už od začátku jejich zájmu o digitální technologie a internet a to v rodině. Rodiče by měli mít přehled o to, co jejich děti na internetu dělají a měli by s nimi o sociálních sítích komunikovat. Důležitá je též prevence, kterou vykonávají vzdělávací ústavy.

Problematikou nebezpečných jevů se zabývá praktická část bakalářské práce, která potvrdila velkou oblibu sociálních sítí u mládeže ve věku 16-19 let z řad oslovených respondentů. Znepokojující ale bylo zjištění, které ukázalo, že respondenti sami od sebe umístili své polonahé či nahé fotografie na internet ve více jak 9 % dotázaných. A na otázku jestli jejich kamarád někdy zveřejnil jejich intimní fotografie na internet, kladně odpovědělo více než 18 % dotázaných. Někteří z nich si ani neuvědomují případná rizika s tímto konáním, bohužel. Vyplývá z toho, že toto jednání může snadno sklouznout k daleko nebezpečnějším rizikům, mezi které patří sexting. Na základě toho zjištění byl vytvořen vzdělávací program pro učitele středních školy právě na téma sexting, který by se pro měl stát pomůckou v pochopení, poznání a pomůckou v tom, jak se středoškoláky o tomto tématu mluvit. Přílohou práce jsou také pracovní listy, resp. rozpracované hodiny pro učitele středních škol, které se mohou stát pro pedagogy návodem.

SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

BUTTERFIELD, Asa a Gerard Ekembe NGONDI, 2016. *A dictionary of computer science*. Seventh edition. New York, NY, United States of America: Oxford University Press. ISBN 978-019-9688-975.

GIBSON, William, 2010. *Neuromancer*. Vyd. 4. Přeložil Josef RAUVOLF. Plzeň: Laser. Mistrovská díla SF. ISBN 978-80-7193-318-2.

HINDUJA, SAMEER a PATCHIN W Justin 2009 *Bullying beyond the schoolyard: preventing and responding to cyberbullying*. Thousand Oaks, Calif.: Corwin Press. ISBN 978-1-4129-6688-7.

KALAŠ, Ivan, 2013. *Premeny školy v digitálnom veku*. Bratislava: Slovenské pedagogické nakladateľstvo. ISBN 978-80-10-02409-4.

KRČMÁŘOVÁ, Barbora, 2012. *Děti a online rizika: sborník studií*. Praha: Sdružení Linka bezpečí. ISBN 978-80-904920-2-8.

POLAKOVIČ, Peter. Rozmarína DUBOVSKÁ a Klára HENNYEYOVÁ, 2016. *Informačné a komunikačné technológie - prostriedok zvyšovania efektivity edukačného procesu*. Praha: Extrasystem Praha. Didaktika, pedagogika. ISBN 978-80-87570-31-9.

BEZPEČNÝ INTERNET.CZ, 2018. Bezpečný internet | Desatero bezpečného internetu. *Bezpečný internet | Rady pro bezpečnost na internetu*. [cit. 2018-11-19]. Dostupné z: <http://www.bezpecnyinternet.cz/rodice/doporuceni-pro-rodice/bezpecny-internet-pro-deti.aspx>

BEZPEČNÝ INTERNET.CZ, 2018. Bezpečný internet | Desatero bezpečného internetu. *Bezpečný internet | Rady pro bezpečnost na internetu* [cit. 2018-11-19]. Dostupné z: <http://www.bezpecnyinternet.cz/deti/rady-pro-tebe/desatero-bezpecneho-internetu.aspx?kurz=true>

MAYER, Marco, Luigi MARTINO, Pablo MAZURIER a Gergana TZVETKOVA, 2018. Draft Pisa, 19. 5. 2014. How would you define Cyberspace? / Luigi a marco mayer – Academia.edu. *Academia.edu - Share research* [cit.2018-11-10]. dostupné z: https://www.academia.edu/7097256/How_would_you_define_Cyberspace

POLICIE.CZ, 2018. Víte co je KYBERŠIKANA? - Policie České republiky. *Úvodní strana – Policie České republiky* [cit. 2018-11-10]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/vite-co-je-kybersikana.aspx>

FOREMAN, 2019. 10 Types of Social Media and How Each Can Benefit Your Business. *Hootsuite Social Media Management – Engage, Monitor, Collaborate and Analyze, Securely* [cit. 2019-02-10]. Dostupné z: <https://blog.hootsuite.com/types-of-social-media/>

BARNHART, 2019. 5 Types of Social Media Every Marketer Should Know. *Sprout social: Social Media Management Solutions* [cit. 2019-02-10]. Dostupné z: <https://sproutsocial.com/insights/types-of-social-media/>

CZECH-THIS.COM, 2013. Přehled sociálních sítí – rozdělení do kategorií, popisy, odkazy, loga Facebook profily a další sociální sítě. *Facebook profily – zakládání a správa profilů na sociálních sítích Facebook profily a další sociální sítě* [cit. 2019-02-10]. Dostupné z: <http://facebook-profilu.czech-this.com/socialni-site/>

FOCUS - Centrum pro sociální marketingovou analýzu, 2016. focus-agency.cz. *FOCUS – Marketing & Social research* [cit. 2019-02-10]. Dostupné z: <https://www.focus-agency.cz/files/contentFiles/socialni-site-2016-cz.pdf>

E-BEZPEČÍ.CZ, 2018. Projekt E-bezpečí – Co je flaming. *Projekt E-Bezpečí – Projekt E-bezpečí* [cit. 2018-11-12]. Dostupné z: <https://www.e-bezpeci.cz/index.php/rizikove-jevy-spojene-s-online-komunikaci/dalsi-temata/38-35>

DŽUBÁK A HOAX.CZ, 2019. Hoax | Phishing. *HOAX* [cit. 2018-11-12]. Dostupné z: <http://www.hoax.cz/phishing/>

IT SLOVNÍK.CZ, 2018. Co je to Pharming? – IT Slovník. *IT Slovník – počítačový slovník*. [cit. 2018-11-12]. Dostupné z: <https://it-slovník.cz/pojem/pharming>

ČTK.CZ, 2018. Infografika ČTK – Titulní stránka : Nebezpečí na internetu. *Infografika ČTK - Titulní stránka* [cit. 2019-02-20]. Dostupné z: <http://multimedia.ctk.cz/grafika/document/17005724/1>

JUREK, 2018. ČTÚ: přehled operátorů a předvoleb, mapa pokrytí | Rexter.cz. *Rexter.cz | Recenze, novinky a zprávy ze světa i domova* [cit. 2019-02-20] Dostupné z:

https://www.rexter.cz/rubriky/zajimavosti/ctu-prehled-operatoru-a-predvoleb-mapa-pokryti_208.html

PREVENCE-INFO.CZ, 2013. Výzkum rizikového chování českých dětí v prostředí internetu 2013 | Prevence-info.cz. *Prevence-info.cz | Prevence rizikového chování* [cit. 2019-02-20]. Dostupné z: <http://www.prevence-info.cz/vyzkum/vyzkum-rizikoveho-chovani-ceskych-deti-v-prostredi-internetu-2013>

SEXTING.CZ, 2014. Sexting, obecné informace :: Bezpečná síť. *Bezpečná síť* [cit. 2019-02-20]. Dostupné z: <https://bezpecnasit.webnode.cz/news/sexting-obecne-informace/>

SEZNAM TABULEK

Tabulka 1:	Pohlaví dotazovaných	33
Tabulka 2:	Věkové zastoupení dotazovaných	34

SEZNAM GRAFŮ

Graf 1:	Nebezpečí na internetu	19
Graf 2:	Jsi uživatelem některé sociální sítě?	34
Graf 3:	Jak často využíváš sociální sítě?	36

SEZNAM OBRÁZKŮ

Obrázek 1:	Sociální sítě, registrace na profil	16
Obrázek 2:	Sociální sítě, frekvence využívání	17
Obrázek 3:	Výzkumný vzorek výzkumu	22
Obrázek 4:	Formy útoku	23
Obrázek 5:	Formy útoku podrobněji	24
Obrázek 6:	Počet dětí, které umístily své intimní fotky na internet	27
Obrázek 7:	Kolik dětí umístilo intimní fotky svých kamarádů na internet	28
Obrázek 8:	Proč děti zasílají své erotické fotky?	29

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha č. 1: Dotazník

Příloha č. 2: Vzdělávací program pro učitele středních škol na téma sexting

Příloha č. 3: Pracovní listy pro učitele středních škol na téma sexting

Příloha č. 1: Dotazník

Vážené zákyně a žáci,

Jsem studentkou České zemědělské univerzity v Praze, oboru Učitelství praktického vyučování. Následující otázky mi mají pomoci získat některé informace do mé bakalářské práce, týkající se vztahu současné mládeže k sociálním sítím jako např. Facebook, Twitter, YouTube, Instagram, Google+.

Odpovědi jsou anonymní. Prosím, odpovězte na ně upřímně a pravdivě.

Děkuji

Aneta Vobořilová

Studentka ČZU

1. Jsem:

žena

muž

2. Můj věk:

3. Jsi uživatelem některé sociální sítě?

ano **přejdi na následující otázku**

ne **dále neodpovídej**

4. Jaké sociální sítě používáš? (můžete zaškrtnout více odpovědí)

Facebook

Twitter

YouTube

Instagram

Google+

jiné... Jaké?.....

5. Proč ses stal uživatelem sociálních sítí? (můžete zaškrtnout více odpovědí)

- zábava (foto, video, hudba)
- komunikace
- získávání informací
- sdílení dat
- poznávání kamarádů
- jiné... Jaké?.....

6. Myslíš si, že alespoň jeden z rodičů má podvědomí o sociálních sítích?

- ano
- ano a používají je
- ne
- nevím

7. Tvoji rodiče vědí, že jsi uživatelem některé ze sociálních sítí?

- ano
- ne
- nevím

8. Jak často využíváš sociální sítě?

- několikrát denně
- denně
- několikrát týdně
- několikrát měsíčně
- vůbec

9. Kde všude sociální sítě používáš? (můžete zaškrtnout více odpovědí)

- doma
- u kamaráda
- ve škole - o přestávkách
- ve škole - ve výuce
- jinde ...Kde?.....

10. Jaké osobní informace uvádíš na sociálních sítích? Jsou pravdivé? (můžete zaškrtnout více odpovědí)

☐ jméno	☐ pravdivé/ ☐ nepravdivé
☐ věk	☐ pravdivé/ ☐ nepravdivé
☐ pohlaví	☐ pravdivé/ ☐ nepravdivé
☐ adresa	☐ pravdivé/ ☐ nepravdivé
☐ foto	☐ pravdivé/ ☐ nepravdivé
☐ email	☐ pravdivé/ ☐ nepravdivé
☐ telefon	☐ pravdivé/ ☐ nepravdivé
☐ rodné číslo	☐ pravdivé/ ☐ nepravdivé
☐ kontakty na kamarády	☐ pravdivé/ ☐ nepravdivé
☐ jiné... Jaké?.....	☐ pravdivé/ ☐ nepravdivé

11. Zneužil někdo informace, které jsi na internetu uvedl/a?

- ano... Jak? .....
- ne

12. Myslíš si, že uvedení pravdivých osobních informací na sociálních sítích, může ohrozit tvoje bezpečí?

- ano
- ne
- nevím

13. Jak způsobem nejčastěji trávíš čas na sociálních sítích? (můžete zaškrtnout více odpovědí)

- komunikování s kamarády
- navazování kontaktů s novými lidmi
- získávání informací, zajímavostí
- hraní her
- vytvářením a prohlížením fotoalb
- sledování mediálních souborů (video, hudba)
- nudím se
- jiné... Jaké?.....

14. Pokud ses seznámil/a s cizí osobou přes sociální sítě, co následovalo? (můžete zaškrtnout více odpovědí)

☐ osobní setkání	☐ ojediněle / ☐ často
☐ dopisování (sms, email, WA,...)	☐ ojediněle / ☐ často
☐ telefonování	☐ ojediněle / ☐ často
☐ nic nenásledovalo	☐ ojediněle / ☐ často
☐ jiné...Jaké?.....	☐ ojediněle / ☐ často

15. Chtěl/a bys něco na sociálních sítích zlepšit?

- ano...Co?.....
- ne
- nevím

16. Umístil někdy tvůj internetový kamarád na internet tvoji sexy fotografii nebo video, na kterých jsi částečně svlečená(ý), nebo úplně nahá(ý)?

- ano
- ne
- nevím

17. Umístil(a) jsi někdy na internet svoji sexy fotografii nebo video, na kterých jsi částečně svlečená(ý) nebo úplně nahá(ý)?

- ano
- ne
- nevím

18. Považuješ sdílení tvých nahých fotografií nebo videa za riskantní?

- ano
- ne
- nevím

Děkuji za Tvůj čas a trpělivost při vyplňování dotazníku.

**Příloha č. 2: Vzdělávací program pro učitele středních škol
na téma sexting**

SEXTING

**Vzdělávací program pro učitele středních škol
na téma sexting**

Zpracovala: Aneta Vobořilová

2019

1. Úvod

Vážení pedagogové,

do Vašich rukou se dostal materiál, který by se pro Vás měl stát pomůckou v práci se žáky středních škol na téma sexting. Jak vyplývá z provedených průzkumů, je toto téma stále více aktuální i proto, že mnozí mladí lidé si vůbec neuvědomují rizika, která pro ně plynou, pokud se takto na internetu chovají. Z historie jsou známé případy, které končí bohužel i tragicky.

Rozvoj digitálních technologií je stále více masivní a s ním i používání sociálních sítí, které zcela jistě mění tvář naší společnosti, v oblasti komunikace, citů, vztahů, vnímání reality. Je jisté, že nám v určitých záležitostech ulehčují život, ale stejně tak je jisté, že přinášejí pro jejich uživatele rizika a hrozby. A je nutné, aby žáci byli o těchto rizicích informováni v rodinách, ale i ve škole.

Vzhledem závažnosti tohoto tématu považuji za vhodné toto téma zařadit do výuky na středních školách. Tento materiál je určený Vám učitelům, kteří se rozhodnete toto téma zařadit do výuky.

Kompletní materiál obsahuje:

- Teoretickou část, která vás seznámí a připraví na vyučovací hodiny na téma sexting
- Praktickou část v podobě rozpracovaných hodin do 45 minut tvoří dva pracovní listy, tedy dvě alternativy pro vyučovací hodinu

Přeji Vám mnoho úspěchu při seznamování žáků o sextingu.

Aneta Vobořilová

2. Sexting

2.2. Co je sexting?

Pojem sexting je složeninou slov „sex“ a „textování“ a jde tedy o elektronické rozesílání zpráv, fotografií nebo videí se sexuálním obsahem za pomoci digitálních technologií. První případy sextingu byly zaznamenány v roce 2005. Sexting je nebezpečný i tím, že podporuje šíření dětské pornografie, která je celosvětově zakázána. Každý případ sextingu je v České republice řešen individuálně. V některých případech je vyhodnocen jako přestupek, v některých jako trestný čin. V České republice provozu sexting přibližně 7 – 9% dětí ve věku 11 – 17 let. Jedinou a účinnou obranou sextingu je takový materiál vůbec nepořizovat. V následujícím textu jsou uvedeny i konkrétní případy sextingu ze zahraničí a z České republiky. V těchto případech jsou názorné ukázky toho, co všechno sexting je a považují je za velice přínosné jak pro Vás pedagogiky, tak pro žáky.

2.3. Jaké jsou motivace k sextingu?

Logicky se nabízí otázka, proč vlastně lidé provozují sexting, co je k tomu vede? Jakou mají motivaci? A jaké tedy jsou ty nejčastější motivace? V následujícím textu věnujeme pozornost některým z nich.

- Sexting jako součást romantických vztahů
Mnozí autoři publikací, kteří se věnují sextingu potvrzují, že je využíván v úvodních etapách partnerských vztahů k upoutání pozornosti toho druhého, flirtování, vzrušení a touze. V pokročilejších fázích vztahů je vnímán jako projev lásky a vzájemné důvěry. Sexting provozují také partneři, kteří jsou od sebe po určitou dobu odloučení. Problém nastává v okamžiku, kdy dojde k ukončení vztahu na popud jednoho partnera a druhý se s tím nehodlá smířit a jeho chování dospěje až k vydírání bývalého partnera...
- Sexting jako nástroj pro potlačení nudy – nuda je velmi častý důvod, který uvádějí hlavně mladiství, kdy sdílejí své intimní materiály prostřednictvím sociálních sítí se svými vrstevníky

- Sexting jako produkt sociálního tlaku – ve většině případů jde o tlak sociální skupiny, např. spolužáků ve škole, kteří se domluví, že nasdílejí své intimní fotografie. Bohužel se ale stává, že dojde k úniku těchto materiálů a aktéři jsou pak terčem posměchu, kyberšikany apod.
- Sexting jako produkt konzumní společnosti a nástroj sebe prezentace – je dnes zcela běžné, že je sexting součástí televize, filmů, hudebních klipů apod. Běžně ho provozují zpěváci, herci, sportovci. Problémem je, že dítě je už od útlého věku masírováno medií a může tak považovat odhalování intimity veřejně za normální a nevnímají ho tedy za něco rizikového
- Sexting jako nástroj pomsty – toto je velmi častý a velmi nebezpečný rys. Je potvrzeno mnoho případů, kdy se intimní materiál stal nástrojem k útoku a vydírání. Časté je chování násilníka, který říká „Pošli další fotku, nebo zveřejním tuhle.“ A pak se oběť dostává do začarovaného kruhu a intimní fotografií, které zasílá, se stupňuje.

2.4. Rizika sextingu

Rizikovitost sextingu spočívá v tom, že poskytujeme potencionálním útočníkům citlivý materiál, který je snadno zneužitelný, má potenciál k rychlému šíření, může se šířit i řadu let a z internetu je nelze zcela odstranit. Oběť se tak může vystavit šikaně nebo kyberšikaně (vydírání), sexuálnímu obtěžování nebo sexuálními útokům, obtížím ve škole nebo v zaměstnání díky ztráty prestiže, trestnímu stíhání. Je třeba brát v potaz, že sexting může mít negativní následky jak pro odesílatele, příjemce i šířitele intimních materiálů.

Rizika sextingu byla drobně nastíněna v předešlé kapitole. V následující kapitole budou popsány konkrétní případy, které byly řešeny jako sexting.

**SEXTINGEM POTENCIONÁLNÍ ÚTOČNÍK OBDRŽÍ CITLIVÝ
MATERIÁL, KTERÝ MŮŽE V BUDOUCNU ZNEUŽÍT!!!**

2.5. Konkrétní případy sextingu

Následující případy jsou převzaty ze stránek sexting.cz (Případy sextingu, 2018) a konkrétně popisují průběh sextingu v různých formách. Považuji je za velmi názorný materiál k pochopení a dokreslení celé problematiky a také jako alarmující či odstrašující případy, které by žáci měli znát.

„Jessica Logan (USA, 2008)

Osmnáctiletá Jessica Logan zaslala svému příteli v době, kdy spolu chodili, své intimní fotografie. Po rozchodu však přítel Jessie začal rozesílat její fotografie dalším lidem, zejména spolužákům (Cincinnati, Ohio High School). Od té doby byla vystavena neustálému posměchu ze strany spolužáků i dalších, kteří fotografie viděli. Jessica se bála chodit do školy, začala tedy chodit za školu a její prospěch se rapidně zhoršil. S prosbou o pomoc se obrátila na školního policistu, který jí však nedokázal pomoci a poradil jí, aby vystoupila v místní kabelové televizi a svěřila se se svým příběhem. Útoky nepřestaly ani poté, co Jessie vystoupila v místní kabelové televizi (silueta a změněný hlas), vypověděla zde svůj příběh a požádala spolužáky, aby jí přestali ubližovat. To se ovšem nestalo.

Pod tlakem neustálého posměchu a urážení Jessie 3. července 2008 spáchala sebevraždu (oběsila se v koupelně).

Hope Witsell (USA, 2009)

12. září 2009 spáchala sebevraždu 13letá žákyně 7. třídy floridské základní školy Hope Witsell. Důvodem její sebevraždy byl sexting. Protože chtěla upoutat pozornost Alexe Eargooda, chlapce, který se jí líbil, zaslala mu mobilním telefonem svou nahou fotografii. Jeho spolužačka si ale v autobuse od Alexe půjčila mobil, ve kterém našla nahou fotku Hope. Tuto fotku pak dívka přeposlala dalším spolužákům a spolužačkám ze školy. Během několika hodin začala fotografie kolovat po několika okolních základních a středních školách. Od této chvíle začal probíhat ve škole šikana – spolužáci se Hope smáli, uráželi jí, říkali o ní, že je děvka a coura. Postupně se o sextingu Hope a o její nahé fotografii šířící se školou dozvědělo vedení školy, které Hope na týden vyloučilo ze školy. Pod tlakem neustálého posměchu a urážení Hope 12. září 2009 spáchala sebevraždu (oběsila se ve svém pokoji).

Phillip Alpert (USA, 2008)

Známý případ sextingu představuje i kauza nezletilého 17letého Phillipa Alperta z Floridy. Aniž by o ně žádal, zaslala mu jeho 16letá přítelkyně fotografie, na kterých byla nahá. Když se rozešli, Philip tyto fotografie rozeslal kamarádům a také rodičům dívky (více než 70 lidem).

Důsledky:

Byl odsouzen na 5 let podmíněně za šíření dětské pornografie (probační dohled) a až do svých 43 let bude zařazen do registru sexuálních útočníků (ve kterém jsou evidováni sexuální násilníci, devianti, kteří obtěžovali nezletilé apod.). Phillip byl vyhozen ze školy, nesmí vycestovat ze země bez svolení probačního úředníka, má jako odsouzený zločinec problém najít práci.

Mladík z České republiky (2016)

Sedmnáctiletý J. N. hledal v roce 2016 dobrodružství na sociální síti Omegle.com, kde se náhodně seznamoval s dívkami z České republiky. Po krátké rozpravě dívka požádala o zaslání fotografie jejich nahého těla. V průměru každá desátá dívka se zasláním fotografie neměla problém. Fotografie byly následně zasílány prostřednictvím e-mailové komunikace a aplikace Snapchat. Ve sbírce J. N. uvízla i taková „díla“, kde dvanáctiletá dívka pózovala se zeleninou ve svém přirození. Celou věc začala šetřit Policie ČR a J. N. byl obviněn z trestných činů Výroba a jiné nakládání s dětskou pornografií a Zneužití dítěte k výrobě pornografie, přestože mu fotografie dívky zasílaly samy.

Případ z Měřína (ČR, 2008-2009)

Nezletilá žákyně deváté třídy vyfotila svůj vlastní intimní snímek pro svého kamaráda. Dívka si chlapce zřejmě chtěla získat. Ten ale fotografii rozeslal dalším přátelům, kteří začali snímek rozesílat dál. Do šíření fotografie se zapojilo přes 30 dětí. Fotografie dívky se dostala až k učitelům, kteří dívku identifikovali podle řetízku na krku a případ oznámili policistům s podezřením ze šíření dětské pornografie. Trestní zákon považuje posílání pornografických snímků osob mladších 18 let za šíření dětské pornografie, za které hrozí až tři roky ve vězení. U mladistvého se trest obvykle krátí na polovinu. Pokud bylo "rozesílateli" méně než patnáct, nebude trestně stíhaný. Hlavní aktérka se trestu od soudu bát nemusí. Přesto už pouhé policejní vyšetřování přinese dívce i její

rodině těžké chvíle. Pokud se ukáže, že mladiství aktéři se v minulosti ničeho závažného nedopustili, může soud upustit od potrestání. Případ byl dořešen v říjnu 2009 a mladiství žáci, kteří se do šíření snímku zapojili, byli potrestáni tresty společensky prospěšných činností.

Žaneta (ČR, 2012)

15letá Žaneta se rozhodla, že si vyzkouší, jak sociální síť GIFYO funguje. Žaneta byla jazykově zdatná a angličtina jí nečinila žádné potíže, zaregistrovala se a stala se aktivní uživatelkou. Jednoho dne se seznámila s Michelem. Michel byl krásný, štíhlý, černovlasý 16letý vyznavač stylu emo - bledá kůže, hubená postava, piercing v jazyku. Michel pocházel z Francie a stejně jako Žaneta síť GIFYO aktivně využíval, svůj profil zásoboval různými fotografiemi, na některých byl od pasu nahoru nahý. Žanetě rovněž odeslal odkaz na svůj profil na Facebooku. Michel začal se Žanetou konverzovat, začali si společně vyměňovat stále odvážnější foto a jednoho dne mu Žaneta poslala svou vlastní fotografii "nahore bez", přičemž na ní byl zřetelně a jasně zachycen Žanetin obličej. Michel začal Žanetě psát o další fotografie. Žaneta však odmítla. Způsob jejich komunikace se pak ze dne na den radikálně změnil. Michel oznámil Žanetě, že navštívil její facebookový účet a získal kontakty na její přátele a rodiče s tím, že pokud mu nezašle další intimní materiály, zveřejní její fotografie na erotických portálech a informuje o jejich existenci její přátele. Žaneta mu nevěřila, načež Michel zveřejnil první 3 fotografie na veřejném úložišti fotografií, zatím s omezeným přístupem (veřejnost neměla do galerie fotografií přístup, fotografie mohl zobrazit pouze Michel a Žaneta). Vydírání pokračovalo stále intenzivněji a v tuto chvíli Žaneta kontaktovala poradnu E-Bezpečí... Po vstupní analýze, kterou tým E-Bezpečí prováděl ve spolupráci s týmem internetové bezpečnosti Seznamu.cz, jsme zjistili, že profily Michela jsou falešné. Fotografie, kterými Michel zásoboval Žanetu, pocházely ze zahraničních úložišť emo-fotografií. Stejně tak IP adresy, které měla Žaneta v záznamech komunikace s Michelem, pocházely mimo oblast Francie a jsou často používány pro rozesílání spamu. Žaneta přestala s Michelem komunikovat. Ten zkusil zaměřit útok na její facebookový profil. Protože si jej Žaneta již dříve přidala do svých přátel na Facebooku, měl Michel přístup k údajům o jejích ostatních přátelích. Jejich seznam si stáhl, aby jej pak mohl využít pro další vydírání. A pak se rozhodl na účet zaútočit. První pokusy odhalit přihlašovací údaje Žanety selhaly, po

sofistikovanějším útoku zaměřeném na získání hesla a přístupu k Facebooku však došlo k zablokování a uzamčení účtu Žanety. Té přišla do e-mailové schránky zpráva, že se někdo pokusil o útok na její účet. Žaneta se na svůj účet přihlásila, změnila heslo a zablokovala Michela, který tak ztratil přístup na její profil. V průběhu šetření celého případu naše týmy se Žanetou komunikovaly pomocí chatu. Žaneta měla velký strach ze zneužití svých fotografií, bála se případ nahlásit policii, nebo o něm alespoň říci rodičům. Měla strach, že se o fotografiích dozví její přátelé a rodiče. Každý den v obavách čekala, zdali jí útočník odepíše, cítila, jako má nad ní převahu a moc. Protože případy vydírání a vyhrožování (ve spojení se sexuálně laděnými fotografiemi) jsou především o moci nad druhým, o jejím demonstrování. Michel zkusil vyhrožovat Žanetě a vydírat ji i přes Skype, běžný e-mail a další internetové služby, opakované pokusy kontaktovat Žanetu probíhají i v současnosti... Případ byl předán Policii ČR.

**EXISTUJE JEN JEDEN ZPŮSOB OCHRANY PROTI SEXTINGU, A TO
INTIMNÍ FOTOGRAFIE VŮBEC NEPOŘIZOVAT A NEPOSÍLAT!!!**

2.6. Právo a sexting

V České republice se sexting řeší individuálně. V některých případech je posouzen jako trestný čin, jindy jako přešůpek a dokonce je možné ho řešit občanskoprávní cestou. Bude vždy záležet na druhu intimních materiálů a na způsobu jejich pořízení.

U nás není trestné mít pohlavní styk po 15 roku života, ale pokud se u toho budou jedinci fotografovat nebo natáčet (do 18 let) pak by takový případ mohl být posuzován jako trestný čin výrobu a držení dětské pornografie. Dětská pornografie je definována pro osoby mladší 18 let, nikoli 15 let a zobrazuje sexuální aktéry oři souloží, masturbaci, nahotě apod.

Trestní formy jednání ve vztahu k dětské pornografii jsou popsány na stránkách sexting.cz (Sexting a právo, 2018) následovně:

„§ 192 Výroba a jiné nakládání s dětskou pornografií

(1) Přechovávání (odnětí svobody až na 2 roky)

(2) Výroba, dovoz, vývoz, nabídka, zpřístupňování (odnětí svobody až na 3 roky)

Pokud toto spáchá jako člen organizované skupiny, dále rozšiřuje dětskou pornografii obzvláště účinným způsobem (film, rozhlas, televize, internet), či s cílem získat značný finanční prospěch, může být potrestán odnětím svobody až na 6 let, v případě mezinárodní organizované skupiny až na 8 let.

§ 193 Zneužití dítěte k výrobě pornografie

(1) Kdo přiměje, zjedná, najme, zláká, svede nebo zneužije dítě k výrobě pornografického díla nebo kořistí z účasti dítěte na takovém pornografickém díle, bude potrestán odnětím svobody na jeden rok až 5 let. Organizovaně či s cílem získat značný finanční prospěch, může být potrestán odnětím svobody až na 6 let, v případě mezinárodní organizované skupiny až na 8 let.“

Pachatel sextingu tedy může být stíhán za následující trestné činy:

- Omezování osobní svobody
- Pohlavní zneužití
- Znásilnění
- Ohrožování výchovy mládeže
- Výroba a jiné nakládání s dětskou pornografií
- Zneužití dítěte k výrobě pornografie
- Nebezpečné pronásledování

2.7. Kde najít pomoc

V České republice existuje celá řada institucí, která se zabývá ochranou a pomocí osobám, které se stali obětí sextingu. Pro příklad budou uvedeny jen některé z nich.

Projekt E-BEZPEČÍ – jde o online poradnu, která se zaměřuje velké spektrum hrozeb a rizik spojených s každodenním užíváním internet, a která spolupracuje s Policií ČR, MVČR, Linkou bezpečí.

Linka bezpečí - Sdružení Linka bezpečí je zdarma služba pro děti a studenty do 26 let a k nalezení je na adrese www.linkabezpeci.cz a na telefonním čísle 116 111.

Seznam se bezpečně – tento projekt vznikl v roce 2007, po tragickém případě 15 leté dívky, která kvůli úniku svých nahých fotografií spáchala sebevraždu. Pomohl už více než 14 000 lidem. Přístupný je z www.seznamsebezpecne.cz.

Policie ČR – zneužití intimních fotografií lze nahlásit také na jakémkoli obvodním oddělení Policie ČR.

Zdroje:

SEXTING. CZ, 2013. Sexting.cz – vse co chcete vedet o sextingu. *Sexting.cz – vse co chcete vedet o sextingu* [cit. 2018-11-30]. Dostupné z: <http://www.sexting.cz/>

SEXTING.CZ, 2013. Sexting.cz – vse co chcete vedet o sextingu. *Sexting.cz – vse co chcete vedet o sextingu* [cit. 2018-11-30]. Dostupné z: <http://www.sexting.cz/>

Příloha č. 3: Pracovní list pro učitele středních škol na téma sexting

SEXTING

**Vzdělávací program pro učitele
středních škol na téma sexting**

Zpracovala: Aneta Vobořilová

2019

PRACOVNÍ LIST 1

Časová dotace: 45 minut

Cílová skupina: 1. ročník střední školy (15-16 let)

Předmět: Základy společenských věd

Pomůcky: internet, tabule a přílohy k pracovnímu listu

Využité metody: hledání na internetu, výklad teorie, závěrečný test

Tato hodina má informovat žáky o pojmu sexting, jeho motivacích, upozornit na možná rizika a sdělit, kde je možné najít pomoc, v případě ohrožení sextingem. Hodina je typickým příkladem heuristického typu výuky, kdy je aktivní žák a učitel je tu v roli průvodce. Žák rozvíjí sociálně komunikační kompetence, kompetence informačně komunikační, občanské.

Otázky, na který si žák měl umět po hodině odpovědět:

1. Co je to sexting?
2. Co je motivací lidí k provozování sextingu?
3. Jaká jsou rizika spojená se sextingem?
4. Na koho se obrátit v případě, že jsem se stal obětí sextingu?

AKTIVITA č. 1 – Hledání informací na internetu

Časová dotace: 20 minut

Pomůcky: internet, tabule, příloha č. 1 – Otázky k hledání na internetu

Žáci na základě samostatné práce na internetu získávají informace na předem položené otázky o tématu sexting. Na tuto samostatnou práci bude navazovat diskuse, kde budou žáci prezentovat výsledky svého hledání. Žáci sami shrnují výsledky svého hledání. Učitel může jejich poznatky zaznamenávat na tabuli a na základě zjištění žáků bude navazovat v probírání další teorie, kterou rozvine a ucelí.

Průběh aktivity č. 1

Aktivita probíhá v učebně výpočetní techniky s přístupem na internet a žáci pracují samostatně nebo ve dvojicích (dle kapacity učebny) a snaží se odpovědět na zadané otázky:

1. Co je to sexting?
2. Co je motivací lidí k provozování sextingu?
3. V čem spočívá nebezpečí sextingu?
4. Jaké mohou být právní důsledky pro agresora v České republice?

Učitel provádí dohled nad žáky, aby svou pozornost věnovali pouze zadané práci. Po cca 10 – 15 minutách, když učitel zjistí, že mají žáci hotovo, může zahájit diskusi. Žáci prezentují své výsledky, které našli na internetu v pořadí, ve kterém byly položeny. Učitel postupně shrnuje, co je konečnou a správnou odpovědí na každou z nich a poté pokračuje v další teorii.

AKTIVITA č. 2 - Teorie

Časová dotace: 15 minut

Pomůcky: Konkrétní příběhy sextingu (viz. vzdělávací materiál pro učitele)

Průběh aktivity č. 2

Učitel bude v teorii utvrzovat žáky v odpovědích na předešlé otázky. Jako pomůcky mu k tomu poslouží konkrétní případy sextingu, které jsou uvedeny ve vzdělávacím materiálu pro učitele. Tyto konkrétní případy žáky utvrzují v nebezpečí sextingu a v uvědomění, že se může dotýkat každého. Je možné, že žáci budou chtít na tyto konkrétní případy reagovat. Učitel se snaží je přivést k možnostem řešení, které se daly aplikovat, a tím by se předešlo katastrofám v životě mladých lidí. Učitel bude též žáky informovat o tom, kam se mají obrátit v případě, že se stanou obětí sextingu.

AKTIVITA č. 3 – Fixační část - závěrečný test

Časová dotace: 10 minut

Pomůcky: Příloha č. 2 – závěrečný test

Průběh aktivity č. 3

Učitel rozdá každému žákovi test a nechá je pracovat minimálně 5 minut. Po této době test se žáky projde a u každé otázky označí správnou odpověď a popřípadě dovysvětlí žákům to, co nepochopili. Učitel si testy od každého vybere, aby měl zpětnou kontrolu.

ZÁVĚREČNÝ TEST (s vyznačením správných odpovědí)

1. Co všechno lze označit za sexting?

- a) přeposílání intimních materiálů své/ho přítelkyně/přítele na zhodnocení kamarádům/kamarádkám
- b) sexuální narážky na spolužáky ve třídě
- c) sdílení intimních materiálů na sociálních sítích
- d) vyměňování si intimních materiálů mezi partnery

SPRÁVNÁ ODPOVĚĎ: A, C, D

2. Co se může stát, pokud z Vašeho telefonu odešlete Vaše intimní materiály?

- a) nic, tento čin se může kdykoli vrátit zpět
- b) určitě se nedostane na zahraniční portály
- c) nic, kdykoli můžu materiál z internetu smazat
- d) už nikdy nemám šanci tyto materiály z internetu odstranit

SPRÁVNÁ ODPOVĚĎ: D

3. Je v pořádku, pokud si se svým kamarádem sdílím intimní materiály jen tak pro zábavu?

- a) ano pokud si intimní materiály vyměníme navzájem
- b) ano si s kamarádem můžeme na 100 % věřit
- c) ne protože i intimní materiály pro zábavu mohou způsobit velké problémy

SPRÁVNÁ ODPOVĚĎ: C

4. Kdo všechno může vidět mé intimní materiály, pokud je náhle někomu pošlu?

- a) moji rodiče a ostatní příbuzní
- b) spolužáci ve škole, kamarádi
- c) učitelé
- d) všichni výše zmínění

SPRÁVNÁ ODPOVĚĎ: D

5. Mohu sdílet fotografií nebo video, které jsem nevytvořil/a?

- a) ano
- b) ne, můžu být za to trestně stíhaný

SPRÁVNÁ ODPOVĚĎ: B

6. Kdy bude případ sextingu řešený Policií ČR?

- a) když je na intimním materiálu zobrazena osoba mladší 18 let
- b) když přijmu intimní materiál, na kterém nejsem já a ani jsem ho nevytvořil, jen ho pošlu dál
- c) když vytvořím svoje intimní materiály
- d) ve všech výše uvedených případech se bude jednat o sexting

SPRÁVNÁ ODPOVĚĎ: D

Otázky k hledání na internetu

1. Co je to sexting?
2. Co je motivací lidí k provozování sextingu?
3. V čem spočívá nebezpečí sextingu?
4. Jaké mohou být právní důsledky pro agresora v České republice?

PRACOVNÍ LIST 2

- Časová dotace:** 45 minut
- Cílová skupina:** 1. ročník střední školy (15-16 let)
- Předmět:** Základy společenských věd
- Pomůcky:** tabule a přílohy k pracovnímu listu
- Využité metody:** brainstorming, výklad teorie, scénáře

Tato hodiny má informovat žáky o pojmu sexting, jeho motivacích, upozornit na možná rizika a sdělit, kde je možné najít pomoc, v případě ohrožení sextingem. Hodina je typickým příkladem heuristického typu výuky, kdy je aktivní žák a učitel je tu v roli průvodce. Žák rozvíjí sociálně komunikační kompetence, kompetence informačně komunikační, občanské.

Otázky, na který si žák měl umět po hodině odpovědět:

1. Co je to sexting?
2. Co je motivací lidí k provozování sextingu?
3. Jaká jsou rizika spojená se sextingem?
4. Na koho se obrátit v případě, že jsem se stal obětí sextingu?

AKTIVITA č. 1 – Brainstorming

Časová dotace: 10 minut

Pomůcky: tabule

Učitel může mít připravenou prezentaci na téma sexting, které ale může sloužit jen na vypíchnutí základních informací a schválně nechá prezentaci zastavenou na jejím obsahu, aby žáky v aktivitě č. 1 motivoval.

Průběh aktivity č. 1

Učitel se žáků zeptá, co si představují pod pojmem sexting a co se do něj všechno dá zahrnout. Podstata brainstormingu spočívá v tom, že názor není nikdy kritizován a tak učitel zapisuje vše, co od žáků slyší, zdržuje se tedy jakéhokoli komentáře. Po nejdéle 5 minutách nebo v případě, že už žáci nemohou nic vymyslet, učitel společně se žáky vyhodnocuje různé odpovědi.

AKTIVITA č. 2 - Teorie

Časová dotace: 20 minut

Pomůcky: vzdělávací materiál pro učitele

Průběh aktivity č. 2

Po skončení aktivity číslo 1, učitel žákům objasní, co je sexting, jaké jsou motivace lidí k provozování sextingu, jaká jsou jeho rizika a kde hledat pomoc v případě, že se stanou oběťmi sextingu. Učitel může svůj výklad podpořit konkrétními případy sextingu, které jsou uvedené ve vzdělávacím materiálu pro učitele. Je možné, že žáci budou chtít na tyto konkrétní případy reagovat. Učitel se snaží je přivést k možnostem řešení, které se daly aplikovat, a tím by se předešlo katastrofám v životě mladých lidí. Učitel bude též žáky informovat o tom, kam se mají obrátit v případě, že se stanou obětí sextingu.

AKTIVITA č. 3 – Fixační část – Jednotlivé scénáře

Časová dotace: 15 minut

Pomůcky: Příloha č. 3 – jednotlivé scénáře

Průběh aktivity č. 3

Učitel rozdává do skupiny žáků po cca 4 – 6 žácích vždy jeden konkrétní scénář, který obsahuje krátký příběh, který popisuje typické případy sextingu a žáci mají za úkol odpovědět na otázky, které se týkají správného postupu v prevenci sextingu. Žáci společně diskutují. Po cca 6 minutách postupně představí svůj příběh a odprezentují své odpovědi ke konkrétnímu scénáři. Učitel vyhodnocuje a dodatečně vysvětluje jejich odpovědi.

JEDNOTLIVÉ SCÉNÁŘE

Scénář č. 1 – Petra

Petra poslala své intimní materiály svému příteli Markovi. Po čase se ale rozešli. Marek ale tuto skutečnost nepřijmul a začal Petře vyhrožovat, že zveřejní její intimní fotografie mezi spolužáky, rodiče, učitele, pokud s ním znovu nebude chodit.

Otázky:

1. Co byste Petře poradili?
2. Jak byste se zachovali, kdybyste byli na Petřině místě?
3. Na kolik je Petra zodpovědná za tuto situaci?

Scénář č. 2 - Martina

Šestnáctiletá Martina zjistila, že její o rok starší sestra Jitka poslala svému přítelovi intimní fotografie, ta za ní přišla pro radu, co má dělat, když po ní vyžaduje další nahé fotky.

Otázky:

1. Co má Martina poradit své sestře Jitce?
2. Měli by se děvčata svěřit rodičům?
3. Jak by reagovali Vaši rodiče, kdybyste se na ně obrátili v takové situaci?

Scénář č. 3 - David

David poslal svému kamarádovi Petrovi odhalené fotografie své přítelkyně. Petr mu však odpověděl: „Ty blbe, Vždyť ji ještě nebylo 15 let!!!, tohle není sranda, mažem to a ty bys měl taky.“

Otázky:

1. Zareagoval Petr správně? Má pravdu, že by měl David vymazat fotku své přítelkyně? Proč?
2. Udělal David správně, že fotku své nahé přítelkyně poslal Petrovi?
3. Jak může Petr přesvědčit Davida, aby fotografii své nahé přítelkyně dál nešířil?

Scénář č. 4 – Aneta

Aneta našla na Facebook zprávu od chlapce, který se jí líbil. Poslal jí i svou polonahou fotografii a prosil ji, aby mu též nějakou poslala. Aneta je šťastná, že si ji chlapec všiml a že ji takovou fotku poslal, ale přeci jen se rozmýšlí, zda je vhodné mu svou nahou fotku poslat zpět.

Otázky:

1. Co byste Anetě poradili?
2. Proč asi poslal chlapec Anetě svou polonahou fotografii?
3. Jaké jiné možnosti Aneta má, jak zaujmout chlapce?

Scénář č. 5 – Pavel

Pavel chodil s Evou několik měsíců. Za tu doby si spolu vyměnili spoustu intimních fotografií, hlavně v době, kdy byla Eva dlouhodobě v zahraničí. Jednoho dne se však Pavel dozvěděl, že ho Eva podvádí a rozešel se s ní. Eva se mu chtěla pomstít a tak poslala Pavlovy intimní fotografie mezi jeho spolužáky a spoluhráče fotbalu. Pavel se rozmýšlí, jestli nemá udělat totéž a sdílet Eviny nahé fotografie.

Otázky:

1. Jak by se měl Pavel zachovat? Měl by sdílet anebo nesdílet Eviny fotografie?
2. Jak se může daná situace řešit?
3. Na koho se může Pavel obrátit s žádostí o pomoc?